

Рада бізнес-
омбудсмена

Річний звіт 2024

www.boi.org.ua

Зміст

1	Пріоритети та формат роботи у третій рік повномасштабного вторгнення рф	08
2	Підвищення кваліфікації команди РБО в сфері медіації	10
3	Огляд 2024 року: статистика скарг та головні тенденції	11
4	Проблеми в системі ПДВ: моніторинг виконання рекомендацій державними органами за результатами власного розслідування	20
5	Розслідування за власною ініціативою: податкові перевірки	23
6	Приклади закритих розслідувань	28
7	Підтримка бізнесу у подоланні наслідків повномасштабного вторгнення рф в Україну	53
8	РБО як платформа для діалогу між бізнесом та державою	62
9	Співпраця зі стейкхолдерами	66
10	Зв'язки з громадськістю	82

Скорочення «РБО», «Рада» використовуються по тексту звіту для позначення Ради бізнес-омбудсмена.

У кейсах та відгуках, опублікованих у звіті, компанії надали свій дозвіл на розголошення назви.

European Bank
for Reconstruction and Development

Рада бізнес-омбудсмена
фінансується
Європейським Союзом
та з Мультидонорського рахунку
стабілізації та сталого розвитку (МДР)

Австрія

Фінляндія

Франція

Німеччина

Італія

Данія

Японія

Латвія

Нідерланди

Норвегія

Польща

Швеція

Швейцарія

Велика
Британія

США

Вступ

Роман Ващук
бізнес-омбудсмен

2024 рік ознаменувався десятою річницею заснування Ради бізнес-омбудсмена завдяки спільним підписам і зусиллям Уряду України, Європейського банку реконструкції та розвитку та об'єднання п'яти провідних українських бізнес-асоціацій. Починаючи з Меморандуму про взаєморозуміння в травні 2014 року, а потім постанови Кабінету Міністрів у листопаді того ж року, було закладено підвалини незалежної рівновіддаленої установи, орієнтованої на результати, яка розпочала свою роботу на початку 2015 року.

Тисячі успішно вирішених скарг і мільярди гривень, згодом повернутих у бізнес. Отже, які наші здобутки після насиченого подіями воєнного 2024 року? Це був рік:

Результатів: 659 вирішених справ і 2,2 млрд грн повернуто компаніям, наш показник успіху зріс до 64%. Загальна кількість скарг зменшилася (1191 цього року проти 1336 у 2023 році), що свідчить про приємне поступове зменшення деяких із найпоширеніших адміністративних проблем, з якими стикається бізнес в Україні: зупинення

реєстрації податкових накладних та невиконання судових рішень. Ми сприймаємо поліпшення ситуації з ПДВ як відповідь на увагу громадськості, зосереджену на цьому питанні під час нашого розслідування за власною ініціативою у 2023 році, і, таким чином, як поступовий системний успіх. Ми аналогічно сподіваємося побачити покращення ефективності податкових перевірок, яка досі була низькою, після публікації нашого звіту «Податкові перевірки – перевіряй, але довіряй» у 2024 році. Підсумовуючи 2024 рік, наразі мало ознак змін, але у 2025 році ми продовжуємо відстоювати інтереси бізнесу з новим керівництвом Державної податкової служби.

Оновлення структури: із приходом нового заступника бізнес-омбудсмена та головного юрисконсульта Юлії Андрусів ми об'єднали всіх наших інспекторів у єдину команду задля більшого кар'єрного росту і можливостей для спільного навчання. Паралельно ми активізували зусилля з найму персоналу, щоб підсилити та повернути його до рівня, який був до вторгнення.

Відбудови: заступниця бізнес-омбудсмена Тетяна Коротка витратила більшу частину 2024 року на формування та початок роботи нового підрозділу з питань політики та відновлення РБО, який поєднує в собі юридичний, політичний аналіз та інженерну експертизу для вирішення та передбачення викликів з метою відбудови кращої України. Це означало розгляд перших скарг щодо повоєнного відновлення та опитування компаній – як вітчизняних, так і міжнародних – щодо їхніх повоєнних планів і проблем.

Повернення до регіонів: хоча більшість нашої роботи складається з юридичного аналізу паперового шлейфу скарг і захисту адміністративних рішень на онлайн- чи офлайн-зустрічах, живі зустрічі з людьми і потенціал продуктивності, які ми захищаємо, допомагає нам глибше зрозуміти місію РБО. Саме тому цього року ми вирушили до п'яти областей України (Одеської, Черкаської, Рівненської, Львівської, Тернопільської), щоб відвідати старих і нових скаржників і зустрітися з місцевою владою, для сприяння доброчесності як бізнесу, так і державної служби.

Розсудливості: Омбудсмени, бізнес- чи інші, прагнуть бути конструктивно-критичними, виступаючи посередником у вирішенні суперечок і пропонуючи дієві системні рішення. У 2024 році ми спробували винести це на макрорівень, взявши нещодавно прийнятий Закон України «Про адміністративну процедуру» та втіливши його ідеї у більш зрозумілу «Декларацію справедливого та розсудливого адміністрування». Цей документ встановлює з десяток основоположних принципів відносин між державною владою та бізнесом (а також окремими громадянами). З точки зору ставлення, наша позитивна основа ґрунтується на презумпції доброї волі в підході до бізнесу та готовності «спершу консультувати», перш ніж застосувати покарання. Ми здійснили першу спробу втілення цього документа в життя на муніципальному та регіональному рівнях і сподіваємось досягти успіху з цими ідеями ЄС та ОЕСР на національному рівні у 2025 році.

Розпочинаючи четвертий рік роботи на посаді бізнес-омбудсмена, я бачу оновлену та трансформовану команду, яка відповідає меті та відкрита до співпраці з усіма нашими внутрішніми та зовнішніми стейкголдерами, щоб зробити 2025 рік роком відновлення кращого бізнес-середовища.

Рада бізнес-
омбудсмена

років

безоплатно
захищаємо законні
права підприємців
від зловживань
державних органів

Протягом майже десяти років в Україні функціонує Рада бізнес-омбудсмена. Будучи незалежною від держави, Рада має повноваження захищати законні права підприємців від зловживань державних органів на позасудовому етапі. Всі послуги установи для бізнесу безоплатні.

Наша місія:

**Реагувати
на несправедливість
у відносинах влади
і бізнесу.**

→ Як ми це робимо?

Досвідчені юристи аналізують скарги бізнесу та допомагають створювати умови для вирішення спорів без суду, а також визначають системні причини несправедливого ставлення влади до бізнесу і формують рекомендації для їх усунення.

→ Який ефект це має?

Робота Ради бізнес-омбудсмена в Україні має для бізнесу відчутний ефект, адже вона несе результати для підприємців як на рівні окремих успішно вирішених справ, так і слугує опорою для тих, хто шукає фахової допомоги та встановлення контакту з державними органами.

Пріоритети та формат роботи у третій рік повномасштабного вторгнення рф

Пріоритети у 2024 році:

Вирішення індивідуальних скарг та системних проблем бізнесу

Залучення бізнесу у відновлення України та розв'язання проблем у подоланні наслідків війни

Поширення ідей належного урядування для розбудови довіри між бізнесом і державою

Відзнаки:

В 2024 році Спілка українських підприємців (СУП) відзначила Раду нагородою у номінації «За захист прав бізнесу». Ця нагорода є потужним сигналом довіри з боку українського бізнесу.

Команда

33 співробітники

з фаховою освітою та професійним досвідом у сферах юриспруденції, економіки, інженерних наук та GR.

На початок 2025 року

Попри безпекові та енергетичні виклики, команда підтримує гібридний формат роботи, користуючись сучасними інструментами для оперативного зв'язку та на щотижневій основі зустрічається в офісі для планування та оцінки результатів.

2 Підвищення кваліфікації команди РБО в сфері медіації

З першого дня свого заснування Рада бізнес-омбудсмена використовує інструменти альтернативного вирішення спорів у розв'язанні проблем бізнесу з публічними суб'єктами. У своїй роботі Рада дотримується принципів конфіденційності та неупередженості, що дозволяє їй бути довірливою нейтральною стороною у врегулюванні спорів.

Враховуючи, що медіація як цивілізований механізм вирішення конфліктів набуває поширення в Україні та у 2021 році було прийнято спеціальний Закон про медіацію, у 2024 році команда Ради поглибила кваліфікацію в цій сфері. За результатами навчання в Українському центрі медіації [kmbs] сертифікати медіаторів отримали 16 фахівців – інспектори та працівники Секретаріату РБО.

Для довідки:

Медіація – процес альтернативного вирішення спорів між сторонами у присутності третьої нейтральної сторони медіатора, який сприяє досягненню взаємної згоди у вирішенні проблемного питання.

За результатами пройденого курсу команда Ради має на меті розширити свій інструментарій, аби запропонувати бізнесу ще один дієвий спосіб позасудового вирішення спорів між підприємцями та державними органами або підконтрольними державі компаніями.

Огляд 2024 року: статистика скарг та головні тенденції

У 2024 році Рада бізнес-омбудсмена отримала

1191 скаргу

Закрила

659 справ

Триває
розслідування

107 справ

Фінансовий ефект
у 2024 році склав

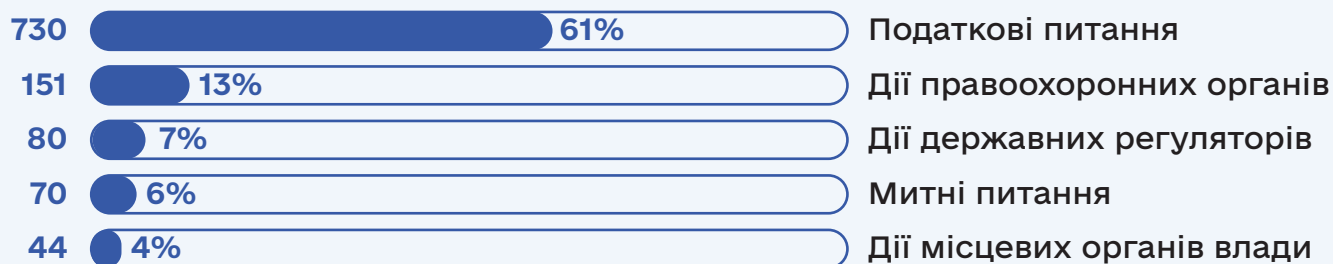
2 млрд грн

З початку роботи Рада
допомогла бізнесу повернути
або заощадити понад

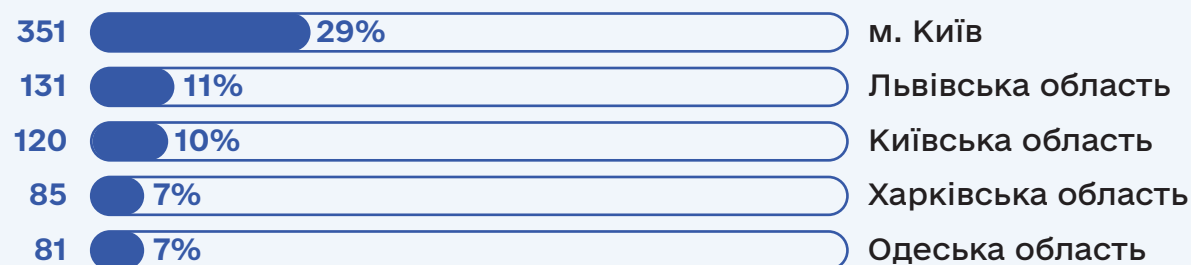
27,4 млрд грн

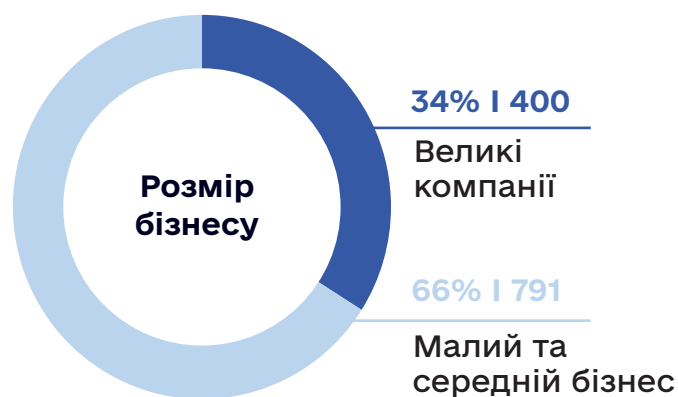
ТОП-5 предметів звернень

ТОП-5 найактивніших регіонів

ТОП-5 індустрій

96%

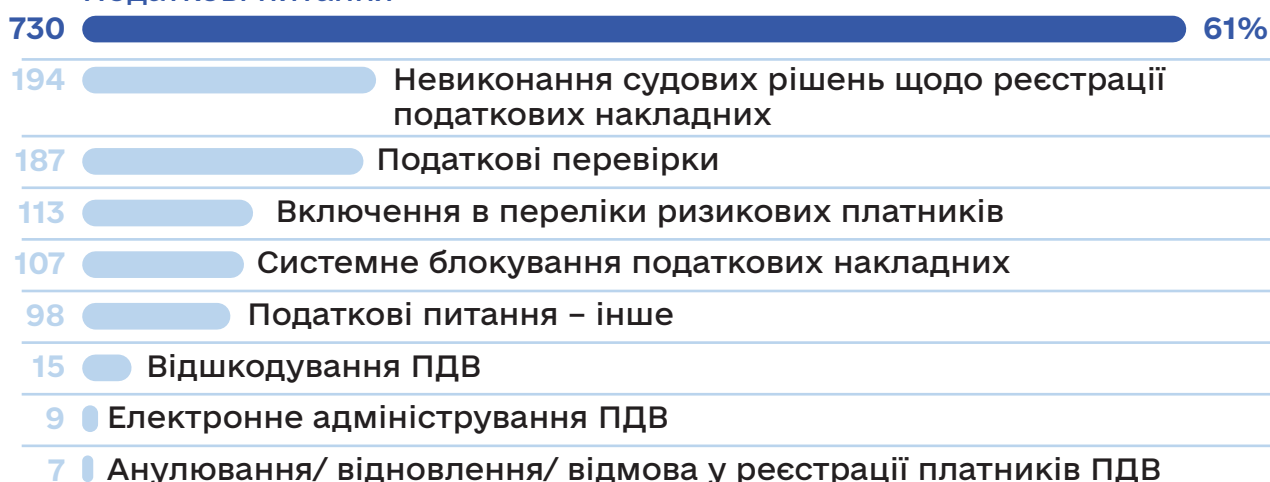
показник задоволеності
співпрацею з Радою.

3.1 Кількість скарг, отриманих у 2024 році та тенденції

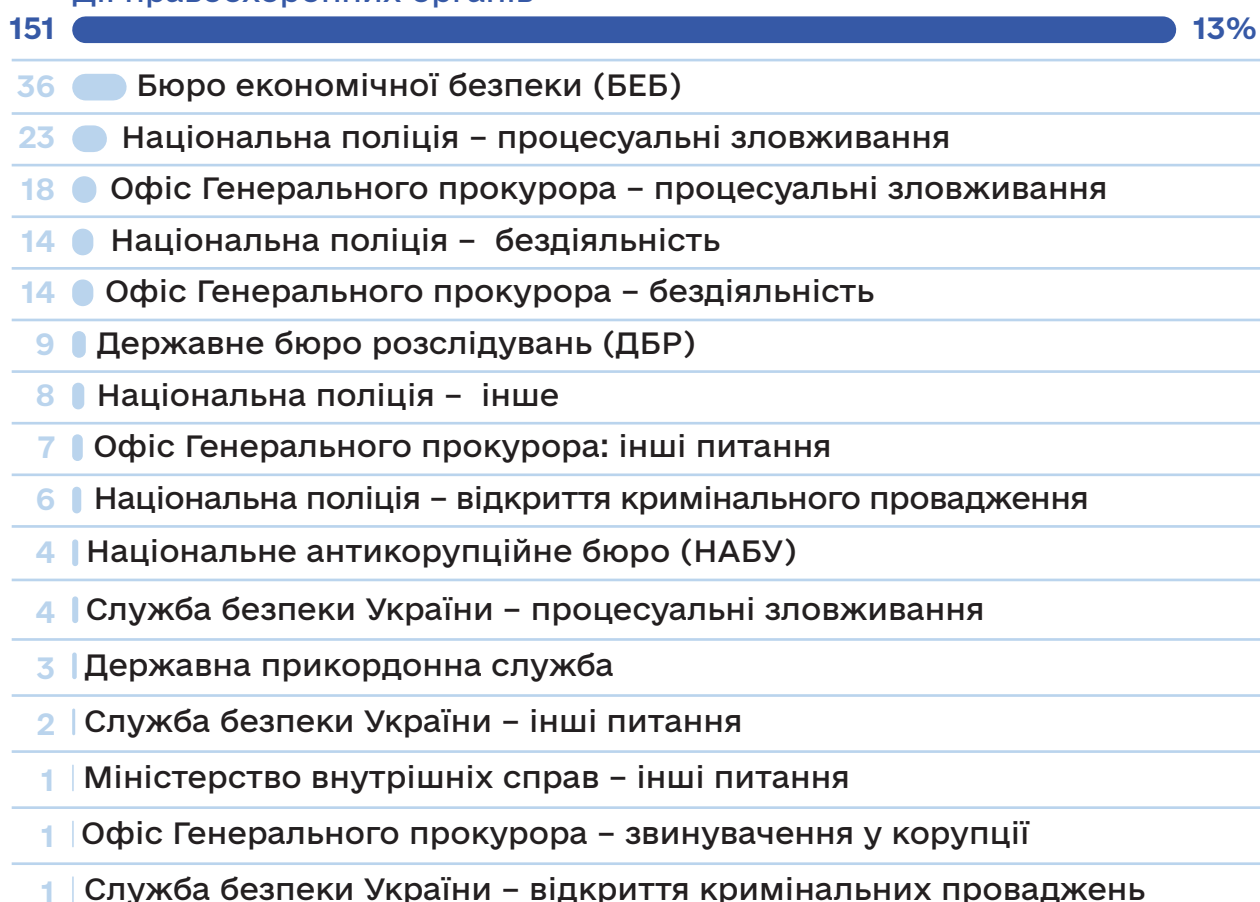
У 2024 році загальна кількість звернень підприємців до бізнес-омбудсмена склала

1191 скарга

Податкові питання

Дії правоохоронних органів

80 7% Дії державних регуляторів

64 Інші державні регулятори

- 5 | Антимонопольний комітет України (АМКУ)
- 5 | Дії НКРЕКП
- 5 | НБУ – інші питання
- 1 | НБУ – видача ліцензій

70 6% Митні питання

39 Оцінка митної вартості

- 12 Затримка/відмова у митному оформленні
- 6 | Адміністративні провадження
- 6 | Рішення про зміну коду УКТ ЗЕД
- 5 | Митні питання – інше
- 1 | Повернення надмірно сплачених платежів
- 1 | Перевірки митниці

44 4% Дії органів місцевого самоврядування

27 Місцеві ради/муніципалітети – інше

- 13 Місцеві ради/муніципалітети – земельні ділянки
- 3 | Місцеві ради/муніципалітети – правила та дозволи
- 1 | Місцеві ради/муніципалітети – інвестиційні спори

41 Законопроекти та зміни до них

- 16 Недоліки нормативно-правової бази – інше
- 15 Недоліки нормативно-правової бази – державні регулятори
- 10 | Недоліки нормативно-правової бази – податкові питання

25 Інші питання

19 Державні компанії

- 14 Державні компанії – інше
- 5 | Державна компанії – зловживання владою

10 | Дії Міністерства юстиції

8 | Департамент державної реєстрації

2 | Виконавча служба

7 | Скарги B2B

6 | Ліцензії та дозволи (земельні питання)

5 | Територіальні центри комплектування та соціальної підтримки та військові частини

3 | Дії суду

2 | Суди – інші питання

1 | Затримка судового розгляду

Податкові питання

Як і в попередні роки, податкові питання очолили рейтинг скарг до Ради бізнес-омбудсмена, склавши 730 звернень або 61%.

І хоча це на 123 скарги менше проти минулого року (853 скарги або 64%), кількість «податкових» звернень залишається на тому ж рівні.

I кв. 2024 р.	207
II кв. 2024 р.	186
III кв. 2024 р.	165
IV кв. 2024 р.	172

Найбільш поширеною категорією податкових скарг були питання щодо СМКОР – 413 скарг (35%). До цієї категорії входять проблеми блокування реєстрації накладних, невиконання судових рішень щодо реєстрації накладних та включення в переліки ризикових платників.

Якщо порівнювати з початком року (121 скарга), кількість скарг щодо проблем в СМКОР зменшилась

у четвертому кварталі 2024 року (90 скарг). Попри це, питання ПДВ викликають постійне занепокоєння бізнесу.

58%	(121 скарга)	у I кв. 2024 року
53%	(99 скарг)	у II кв. 2024 року
58%	(103 скарги)	у III кв. 2024 року
52%	(90 скарг)	у IV кв. 2024 року

Протягом звітного року Рада продовжувала моніторинг виконання державними органами рекомендацій, виданих за результатами [власного розслідування щодо проблем в системі СМКОР](#) (Система моніторингу відповідності податкових накладних/розрахунків коригування критеріям оцінки ступеня ризиків). В окремих сферах, зокрема у взаємодії податківців з платниками, ми спостерігали покращення практик та прагнення до більшої сервісності. Нашими оцінками щодо полегдження СМКОР ми ділимося на сс.19-21 цього звіту.

Разом з цим, надію вселяє і позиція нового керівництва Державної податкової служби України, яке підтримало необхідність врегулювання системних питань бізнесу у сфері ПДВ. Ми очікуємо змін та продовжуємо відкритий та регулярний діалог з ДПС України як на найвищому рівні, так і рівні Експертних груп та робочих комунікацій.

Окрім, питань ПДВ, ще однією великою категорією нарікань бізнесу були податкові перевірки – 188 скарг (16%). Кількість скарг на перевірки у 2024 році аналогічна показникам 2023 року (189 скарг).

Саме у звітному році Рада провела друге [розслідування за власною ініціативою, яке присвятила феномену податкових перевірок](#). Ми дослідили як вплив податкових перевірок на

бізнес-середовище, так і результати для держави в розрізі надходжень до бюджету. За результатами власного розслідування Рада надала системні рекомендації, які спрямовані покращити взаємодію платників з державою та відновити довіру.

Ще одна поширена категорія «інші податкові питання» охопила 98 звернень бізнесу. Мова йде про скарги, що не пов'язані з ПДВ. Вони стосувались оскарження податкових вимог щодо сплати/погашення податкового боргу, анулювання ліцензій на оптову торгівлю пальним, коригування відомостей в інтегрованій картці платника, поновлення реєстрації платника єдиного податку.

69% справ з податкових питань у звітному році Рада закрила успішно.

Дії правоохоронних органів

У 2024 році Рада отримала 151 скаргу на правоохоронні органи – 13%. Їх кількість незначно відрізняється від показників минулого року (158 скарг або 12%). Тому звернення щодо проблем у взаємодії з правоохоронцями вкотре посідають другу сходинку у рейтингу скарг до Ради.

Процесуальні зловживання та бездіяльність прокуратури та Національної поліції – серед органів, на які підприємці нарікають найчастіше. Протягом року Рада неодноразово брала в роботу скарги, що стосуються тимчасово вилученого майна та бездіяльності правоохоронців

під час слідчих дій. Такі справи Рада виносила на розгляд Експертної групи з ОГП, яка є одним з дієвих інструментів опрацювання скарг компаній.

В 2024 році Рада провела декілька публічних зустрічей з Офісом Генерального прокурора за участі провідних бізнес-асоціацій для покращення взаємодії бізнесу з правоохоронними органами. Варто відмітити, що Рада також долучилась до надання Стандартам діяльності прокурорів у сфері захисту інвестицій обов'язкової сили.

48% справ на правоохоронні органи у звітному році Рада закрила успішно.

Митні питання

У звітному році 70 скарг (6%) надійшли на митні органи. Це на 35 скарг менше проти минулого року – 105 (8%). Бізнес скаржився щодо проблем з оцінкою митної вартості (39) та затримок/відмов (12) у митному оформленні.

За 2024 рік Раді вдалось успішно врегулювати 22 індивідуальних скарги від бізнесу щодо митних питань,

що становить 44% від загальної кількості справ з митних питань, які розглядались Радою.

Рада допомагає бізнесу встановити діалог з митниками, і цьому сприяють зустрічі Експертної групи з Державною митною службою України, під час яких вдається досягати результатів для скаржників.

3.2 ТОП-10 державних органів, на які скаржились найчастіше

741	Державна податкова служба
70	Державна митна служба
50	Національна поліція
42	Органи місцевого самоврядування
40	Офіс Генерального прокурора
36	Бюро економічної безпеки (БЕБ)
29	Міністерство економіки
20	Верховна Рада, Кабінет Міністрів та Президент України
19	Державні компанії
11	Міністерство юстиції

У 2024 році бізнес найбільше скаржився на Державну податкову службу – 741 скарга, що відповідає рейтингу скарг за тематикою. 70 скарг надійшло на Державну митну службу, в свою чергу 50 та 40 – на Національну поліцію та Офіс Генерального прокурора відповідно.

3.3 Часові межі попереднього розгляду скарг

У 2024 році попередній розгляд скарг бізнесу в середньому тривав

10 робочих днів.

Незважаючи на триваючий воєнний стан і безпекові виклики, команда Ради докладає зусиль, аби опрацювати матеріали отриманих скарг у можливі найкоротші строки. У звітному кварталі нам вдалося вкластися у норматив нашого Регламенту – 10 робочих днів.

3.4 Кількість проведених розглядів та причини залишення скарг без руху

629	Розслідування
31	Скарги, що перебували на стадії попереднього розгляду
531	Частка відхилених скарг

З 1191 скарг РБО провела 629 розслідувань. 31 скарга лишилося на стадії попереднього розгляду. Рада відхилила 531 звернення через невідповідність критеріям скарг, передбачених Регламентом установи. Ознайомитись з [Регламентом](#).

3.5 Основні причини відхилення скарг

Предмет скарги виходить за межі компетенції бізнес-омбудсмена	285
Скарга є безпідставною, або інші органи або установи вже розглядають таку справу	75
Якщо на думку бізнес-омбудсмена скаржник не виявляє достатній рівень співпраці	55
Інші обставини, за яких бізнес-омбудсмен, виключно на свій власний розсуд, визначає, що розгляд скарги не є необхідним	30
Скарги, що є предметом будь-якого судового провадження або арбітражного розгляду, або щодо якої було винесено судове, арбітражне або будь-яке інше подібне рішення	27
Скарга відкликана скаржником	14
Повторно подана скарга після прийняття рішення про її відхилення, не розглядається, крім випадків, коли скаржником зазначаються дійсно нові обставини або надаються нові факти або суттєві докази	12
Сторона, яка зазнала впливу недобросовісної поведінки не вичерпала принаймні одну інстанцію адміністративного оскарження	7
Скарга стосується питання, щодо якого бізнес-омбудсмен вже приймав рішення раніше	7
Розгляд бізнес-омбудсменом схожої справи триває або іншим чином провадиться	6
У зв'язку із законністю та/або дійсністю будь-яких рішень, постанов та ухвал судів	5
Скарги, що виникають в рамках господарських відносин між суб'єктами господарювання приватної форми власності	5
Скарга була подана після закінчення строку давності	2
Скарга подана не суб'єктом підприємницької діяльності	1

3.6 Часові межі проведення розслідувань

Середня тривалість розслідувань склала

79 днів

Це на 11 днів менше періоду, передбаченого Регламентом.

Відсоток закритих справ по днях:

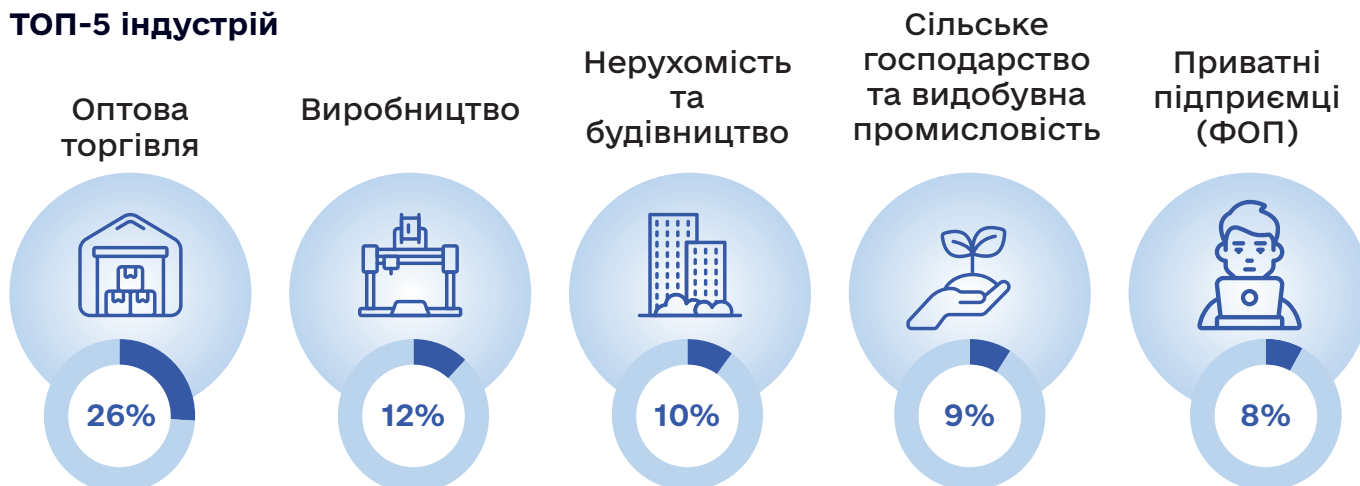

78%

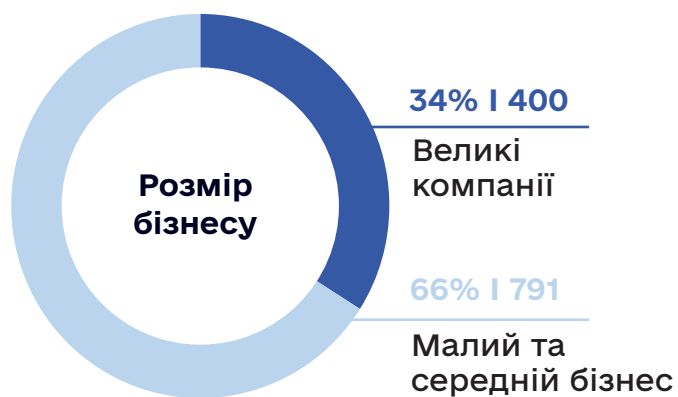
всіх закритих розслідувань у 2024 році ми розслідували протягом 90 днів, виконуючи норму Регламенту РБО.

3.7 Портрет скаржника

ТОП-5 індустрій

88% скарг надходить до РБО від українських фірм. Звернення від компаній з іноземними інвестиціями склали у 2024 році лише 12%.

Аналізуючи портрет скаржника ми вкотре пересвідчуємось, що переважну більшість скарг подають до Ради саме представники малого та середнього бізнесу – 66%. Частка скарг від іноземного бізнесу у звітному році склала 34%.

Проблеми в системі ПДВ:

моніторинг виконання рекомендацій державними органами за результатами власного розслідування

Перше розслідування за власною ініціативою Рада бізнес-омбудсмена присвятила проблемам у системі ПДВ. Тоді масові блокування податкових накладних торкнулись 20-30% платників, створивши загрозу для подальшого існування підприємств.

В межах розслідування РБО опрацювала офіційні дані, надані ДПС України, проаналізувала близько 1,5 тис. справ щодо СМКОР, що були у провадженні Ради впродовж останніх чотирьох років та ініціювала діалог з представниками різних гілок влади

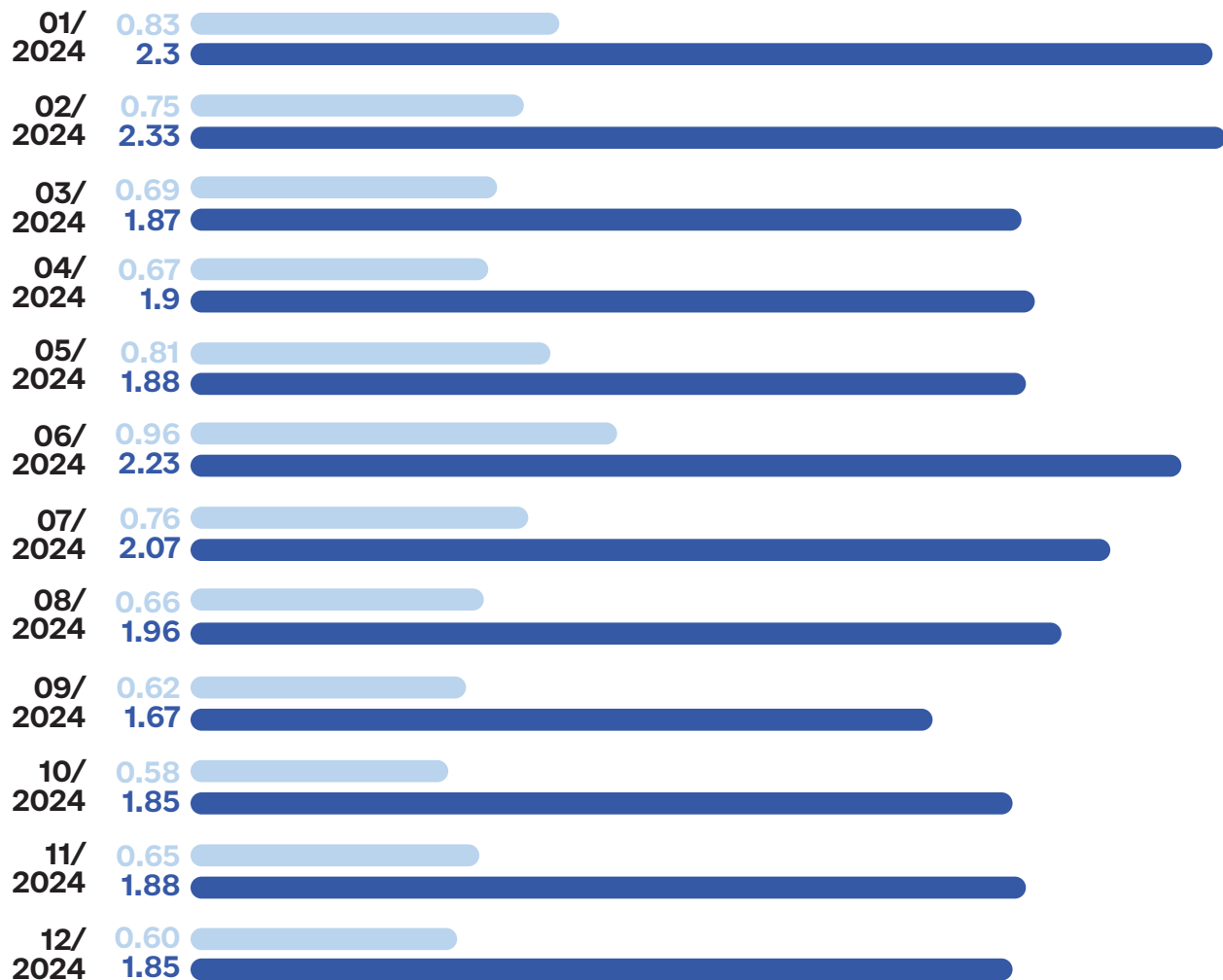
стосовно необхідних законодавчих змін (зокрема, до Постанови № 1165). Установа видала державним органам рекомендації щодо полагодження СМКОР. Відтак, протягом останніх двох років ми моніторили зміни в системі ПДВ та обговорювали можливості вдосконалення СМКОР як з Міністерством фінансів, так і Державною податковою службою.

З моменту виходу звіту щодо СМКОР Рада відзначила важливі зміни в системі:

- введено процедуру адміністративного оскарження рішень щодо ризиковості платника та відмов у врахуванні таблиць даних (врахована рекомендація РБО 2019 року);
- покращено функції аналізу та прогнозування змін законодавства, що сприяло зменшенню кількості блокувань податкових накладних;
- залучено Верховну Раду України для отримання зворотного зв'язку щодо пропозицій бізнесу;
- удосконалено форму рішень про ризиковість платника та неврахування таблиць даних;
- обмежено період для розгляду операцій при визначенні ризиковості платника (180 днів);
- розширено перелік показників позитивної податкової історії;
- започатковано роботу щодо профілю платника податків;
- створено регіональні комунікаційні платформи і «гарячі» лінії для платників та громадських організацій.

Водночас Рада продовжила досліджувати динаміку блокування накладних, беручи до уваги й поточні справи скажників для кращого розуміння актуальних проблем.

Динаміка зупинок реєстрації ПН/РК та сума заблокованого ПДВ у 2024 році

Як свідчить статистика від ДПС, спостерігається послідовне зменшення випадків блокування податкових накладних: після стрибку до 0,96% у червні кількість блокувань поступово зменшилась до 0,60% у грудні 2024 року. Такі показники демонструють покращення в сфері реєстрації накладних, зокрема, якщо порівнювати з періодом проведення власного розслідування РБО щодо СМКОР. Із зупинкою реєстрації накладних за четвертий квартал 2024 року зіштовхнулося близько 9,6% платників (що є меншим від показників 2022 року, коли з блокуванням

накладних стикались біля 20-30% платників), але трохи більше ніж за червень 2024 року (8,74%).

Ситуація із сумою заблокованого ПДВ виглядає мінливою: у 2024 році показники коливались щокварталу. Так, до прикладу, сума заблокованого ПДВ від 2,23% у червні знизилась до 1,67% у вересні 2024 року, але знов почала зростати у четвертому кварталі 2024 року майже до 1,9%.

Разом з цим, СМКОР продовжує займати лідерські позиції у структурі «податкових» скарг бізнесу до Ради, склавши 57% у звітному році (проти 64% у 2023 році).

Актуальні рекомендації для полагодження СМКОР:

- 1 Проміжні етапи перед застосуванням негативних наслідків до платників
- 2 Ризиковість платника: прозорість, пропорційність, ефективність процедур
- 3 Коригування адміністративної практики з урахуванням судових рішень
- 4 Доступність даних про ключові показники
- 5 Зважене ставлення до платників та дотримання принципів належного урядування

Впровадження у практику згаданих змін допоможе покращити рівень довіри бізнесу до податкових органів та налагодити комунікацію із платниками. Для цього на початку 2025 року нове керівництво ДПС України вже зробило перші кроки, продемонструвавши прагнення подолати системність проблем ПДВ. Рада вітає готовність ДПС України врегулювати проблеми в СМКОР та відкрито пропонує податковим органам свою експертизу, аби зміни були ефективними та схваленими бізнес-спільнотою.

5 Розслідування за власною ініціативою: податкові перевірки

Формат розслідувань Ради бізнес-омбудсмена за власною ініціативою – особливий інструмент роботи, започаткований Радою для поглибленого аналізу системних проблем бізнесу та пошуку рішень.

Під час власних розслідувань Рада звертає особливу увагу на нагальні проблеми підприємців, занурюючись у які, установа розробляє цільові рекомендації для державних органів для їх врегулювання.

На початку 2024 року Рада ініціювала власне розслідування щодо феномену податкових перевірок.

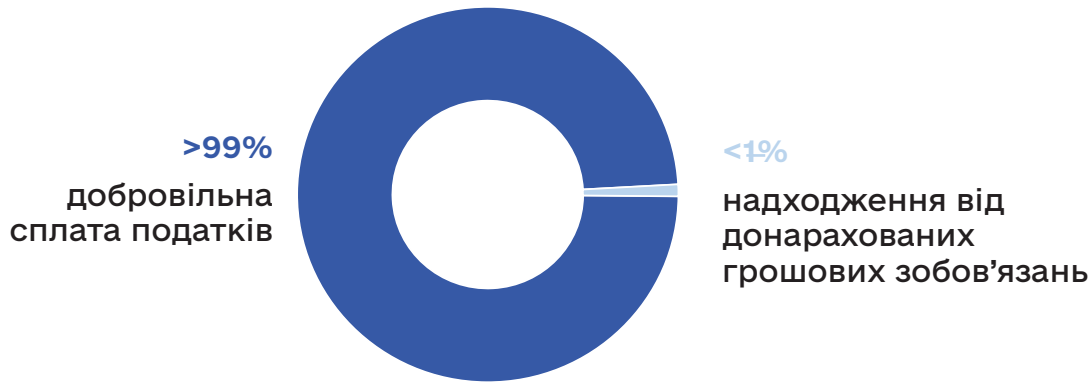
Виходячи зі статистики скарг з податкових питань, податкові перевірки є другою поширеною категорією звернень після СМКОР. У 2024 році кількість скарг щодо податкових перевірок склала 16% (188 скарг), тоді як минулого 2023 року була на рівні 14% (189 скарг).

Команда Ради, ґрунтуючись на статистиці звернень бізнесу щодо оскарження результатів податкових перевірок за останні сім років, а також статистиці і звітах органів ДПС, дослідила вплив податкових перевірок на бізнес-середовище, а також результати для держави в розрізі надходжень до бюджету.

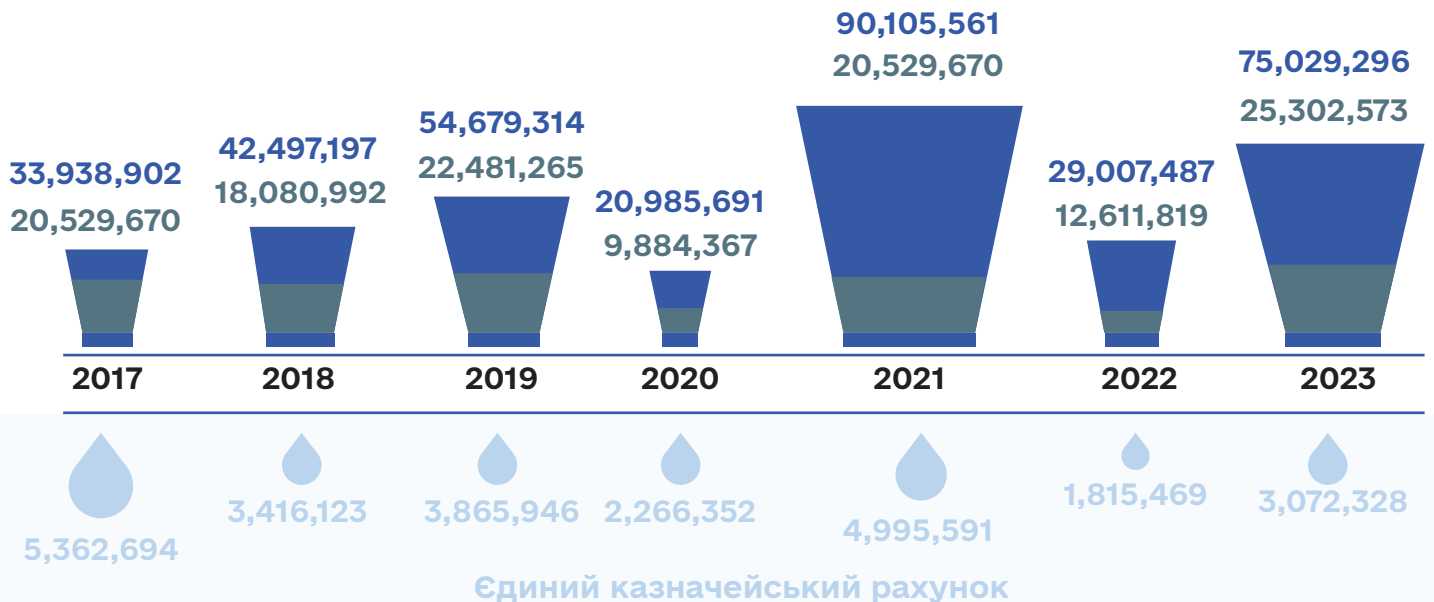
Висновки власного розслідування

Рада з'ясувала, що 99+% податкових надходжень бюджету забезпечуються саме за рахунок добровільної сплати податків, частка ж надходжень від донарахувань, визначених в результаті перевірок, за останні 6 років не досягала і 1%.

Рада також помітила суттєві «розриви» між сумами нарахувань, узгоджень та фактичними надходженнями до бюджету.

За 7 років річна сума донарахувань зросла з 34 млрд грн у 2017 році до 90 млрд грн у 2021 році та до 75 млрд грн у 2023 році. Але рівень узгоджень у 2017-2023 роках коливався від 23% (2021) до 64% (2017), а бюджетних надходжень – від 4% (2023) до 16% (у 2017).

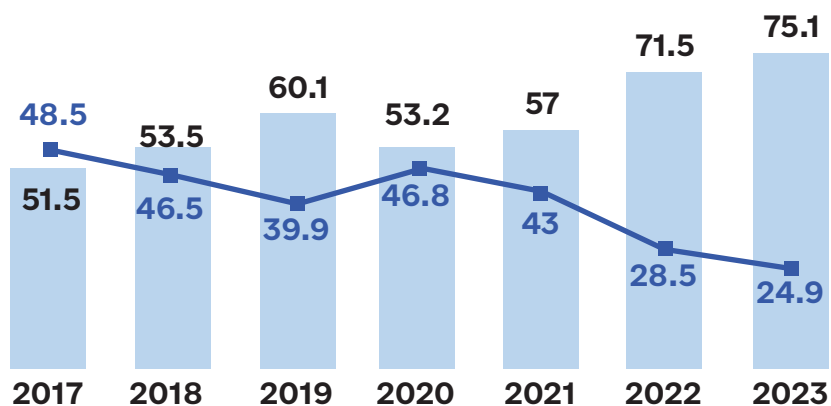
Всього донараховано

Всього надійшло у бюджет

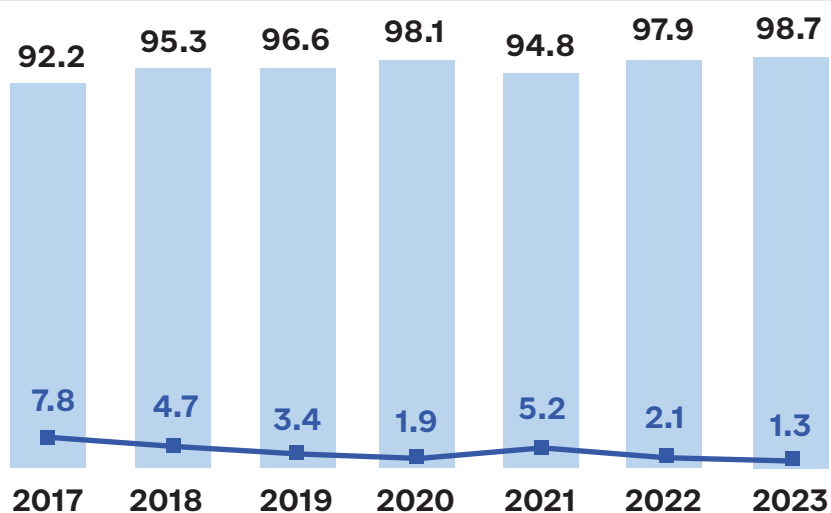
Всього узгоджено

Більше 90% фактичних та планових перевірок завершуються складанням акта. Радикально інша ж тенденція простежується в позапланових перевірках – з 2018 року з приблизно 50% пропорція почала змінюватись у бік поступового збільшення актів, досягнувши в 2023 році максимальної позначки – 75%.

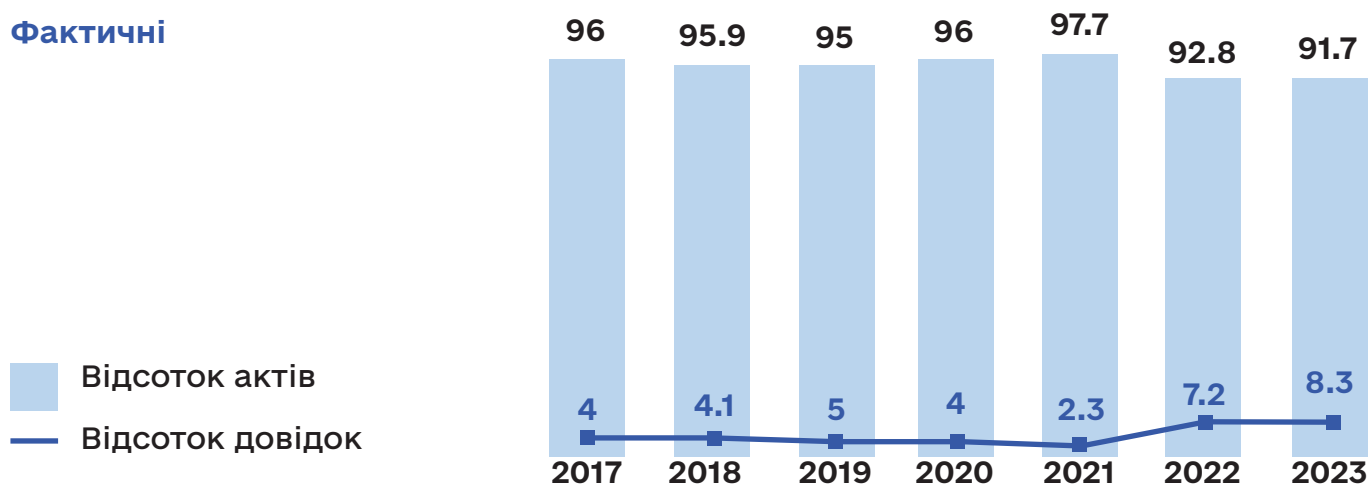
Документальні позапланові

Документальні планові

Фактичні

■ Відсоток актів
— Відсоток довідок

За результатами аналізу ситуації довкола адміністративного і судового оскарження результатів податкових перевірок на основі опрацьованих Радою скарг вдалося встановити наступне: впродовж 2017-2023 років з-поміж 1430 скарг Рада взяла в роботу 1152 скарги (81%): 408 скарг (35%) Рада закрила у зв'язку із успішним досудовим оскарженням на рівні ДПС, решта ж справ були закриті у зв'язку із недосягненням успіху в процесі адміністративного оскарження. Скаржники Ради звернулися до суду у **644 справах, тобто у ~87% справ, закритих без успіху, і відсоток справ, де результат повністю або у більшій частині на користь бізнесу, становить ~85%**. Таким чином, із статистики Ради вбачається, що **рівень підтвердження судом рішень процедури адміністративного оскарження складає лише ~15%**, при тому, що ще на 2017 рік Мінфін встановлював KPI на рівні 50%, а стратегічну мету - 85%.

Враховуючи згадані вище висновки, бізнес та професійна спільнота сприймають податкові перевірки як фіскально-каральний інструмент держави, який додатково підриває довіру між платниками та державою. Згідно з дослідженнями Ради, рівень довіри до центрального апарату ДПС складає 19%, тоді як до регіональних податкових органів – 13%.

Презентація розслідування

Результати власного розслідування щодо податкових перевірок Рада презентувала в квітні 2024 року. Під час прес-конференції бізнес-омбудсмен Роман Ващук оприлюднив Звіт за результатами власного розслідування щодо перевірок та заручився підтримкою провідних бізнес-асоціацій.

До прес-брифінгу приєдналися представники Американської торговельної палати, Європейської Бізнес Асоціації, Українського союзу промисловців та підприємців, Торгово-промислової палати, Спілки українських підприємців та Федерації роботодавців України.

Враховуючи результати обговорення і консультації з галузевими експертами, бізнесом і стейкхолдерами, у звіті Рада окреслила низку ідей, які можуть позитивно вплинути на ефективність податкових перевірок та сприяти покращенню відносин між бізнесом та державою.

За результатами власного розслідування Рада презентувала ідеї для покращення ситуації. Ключовими є такі кроки:

- 1** Дотримання принципів справедливого та розсудливого правозастосування – [Декларація](#)
- 2** Впровадження принципу «СПЕРШУ КОНСУЛЬТУВАННЯ» (превентивна комунікація із платниками)
- 3** Впровадження альтернативних методів вирішення спорів (податкова медіація)
- 4** Розробка цільових та амбітних KPI (зокрема, для оцінювання наслідків судового розгляду)
- 5** Посилення ролі юридичних департаментів на етапі проведення податкової перевірки
- 6** Збільшення прозорості інформації для платників і суспільства
- 7** Постійний зворотний зв'язок від підприємців

Читати звіт

На думку Ради, превентивна комунікація з платниками замість обтяжливих для обох сторін рішень — основа для побудови довіри між бізнесом та державою. Тому установа очікує від податківців дієвих та рішучих кроків для врегулювання податкових проблем бізнесу, що системно турбують тисячі підприємців.

Приклади закритих розслідувань

В цьому розділі ми наводимо приклади звернень скаржників, які нам вдалося врегулювати з позитивним результатом у 2024 році.

Податкова повернула 1,9 млн грн реєстраційного ліміту компанії

Київська компанія звернулася до Ради бізнес-омбудсмена ще у 2021 році, маючи проблему зі столичною податковою. У 2019 році податківці анулювали підприємству свідоцтво платника ПДВ. Через це у системі електронного адміністрування ПДВ (СЕА ПДВ) сума реєстраційного ліміту була зменшена на майже 1,9 млн грн.

Згодом суд став на сторону компанії та скасував рішення податківців. Тепер перед столичною ДПС постало завдання виконати рішення суду. Так, компанія самостійно домоглася того, аби податкова повернула її до реєстру платників ПДВ. Водночас, на цьому ситуація не вирішилась, адже податкова ще мала відкоригувати суму реєстраційного ліміту в СЕА ПДВ, повернувши ті самі 1,9 млн грн, списані при анулюванні свідоцтва. Як згодом виявилось, на заваді цьому стала відсутність необхідного програмного забезпечення.

Опрацювавши скаргу, Рада підтримала позицію скаржника та провела офіційну комунікацію з Державною податковою службою. Більше десяти разів Рада обговорювала питання з ДПС у форматі Експертної групи, а також провела декілька робочих зустрічей за участі платника.

Так, згідно з нормами Податкового кодексу у разі скасування рішення про анулювання реєстрації платника ПДВ сума реєстраційного ліміту підлягає перерахунку протягом трьох робочих днів з днем винесення рішення про поновлення статусу платника ПДВ у системі. Однак, як виявилось, протягом тривалого часу у ДПС були відсутні інструменти реалізувати цю дію технічно, і вирішення практичної сторони цього питання затягнулося на майже три роки. Примітно, що Рада видавала Міністерству фінансів та ДПС рекомендації організувати технічне оновлення показників в

СЕА ПДВ ще у системному звіті «Адміністрування податків, які сплачує бізнес» (2020). Для цього ж платника лише у жовтні 2023 року відбулось довгоочікуване зрушення. Під кінець 2023 року ДПС імплементувала технічні рішення, що дозволили поновити усі показники платника в СЕА ПДВ.

Справа була закрита успішно. А тим часом Рада отримала уже нові скарги, де для поновлення втрачених показників у СЕА ПДВ внаслідок аналогічної ситуації ДПС планує застосовувати алгоритми, розроблені під час опрацювання вказаної скарги.

ДБР повернуло вилучене майно та кошти автокомпанії

Імпортёр автівок поскаржився до Ради бізнес-омбудсмена через те, що правоохоронці не повертали вилучене в результаті обшуку майно.

Відомо, що у листопаді 2021 року Державне бюро розслідувань (ДБР) провело обшук в помешканні генерального директора фірми, в ході якого вилучило 2 ноутбуки та гроші на суму 265 тис. дол. США. Крім того, обшук відбувся ще й в офісі компанії, де правоохоронці також вилучили техніку фірми. У грудні 2021 року слідчий суддя відмовив в арешті тимчасово вилученого майна, а відтак правоохоронці мали його невідкладно повернути скажниківі. Проте майно вони не повертали, а підслідність справи кілька разів змінювалась. При цьому компанія безуспішно зверталась із клопотаннями до органів досудового розслідування та Офісу Генерального прокурора.

Розслідуючи справу, Рада протягом червня-жовтня 2023 року неодноразово зверталася з листами до Офісу Генерального прокурора, Київської міської прокуратури, Головного управління Національної поліції у місті Києві, Головного слідчого управління ДБР та Територіального управління ДБР у місті Києві та просила невідкладно повернути тимчасово вилучене майно скажнику, як того вимагає ухвала суду. Рада наголошувала на тому, що згідно з висновками ухвали, вилучені речі не містять доказів у кримінальному провадженні, тож є очевидним, що утримання майна правоохоронцями порушує права фірми. Рада двічі виносила скаргу на розгляд Експертної групи з Офісом Генерального прокурора, завдяки чому зрештою вдалося досягти результату. ДБР повернуло компанії та її гендиректору тимчасово вилучені техніку та 265 тис. дол. США.

ДПС повернула 24,3 млн грн реєстраційного ліміту мережі супермаркетів

Рада отримала скарги відразу від двох гравців FMCG-рітейлу зі схожим сценарієм розвитку подій.

Скарги стосувались неперерахування податковою службою реєстраційного ліміту по вантажних митних деклараціях, по яким було сплачено ПДВ. 3 травня 2022 року одна з компаній перебувала на спрощеній системі оподаткування як платник єдиного податку третьої групи за ставкою 2%. Під час перебування на спрощеній системі оподаткування компанія продовжувала імпортувати товари зі сплатою ПДВ.

У серпні 2023 року після того, як держава скасувала пільгові умови оподаткування, мережа супермаркетів повернулася на загальну систему оподаткування зі сплатою ПДВ.

Водночас компанія виявила, що реєстраційний ліміт на суму ПДВ, сплаченого за митними деклараціями, які оформлювались під час перебування на спрощеній системі, не відображений всупереч положень податкового законодавства, зокрема п.п. 9-1.2.1 підрозд. 8 розд. XX ПКУ.

Проаналізувавши законодавство, Рада підтвердила, що під час перебування на єдиному податку 3 групи за ставкою 2% сума реєстраційного ліміту, на яку компанія має право зареєструвати накладні, мала збільшитися.

Інша компанія не перебувала на спрощеній системі оподаткування, водночас, через технічні та комунікаційні причини до податкової служби не була передана інформація по 16 митних деклараціях та аркушах коригування.

Рада винесла справи на розгляд Експертних груп з Державною податковою службою та Державною митною службою.

В результаті, завдяки ефективній роботі Експертних груп, за сприяння РБО податкова відобразила в СЕА ПДВ суму реєстраційного ліміту мережі супермаркетів у розмірі 21,6 млн грн по 112 митних деклараціях. Перерахували органи ДПС і реєстраційний ліміт гіпермаркету по другій скарзі на суму ПДВ 2,7 млн грн по 16 вантажно-митних деклараціях.

Сертифікат на експорт рибопродуктів та накладні на 1,5 млн грн: історія ТОВ «Альбакор»

Одразу з двома скаргами до Ради бізнес-омбудсмена звернувся один з найбільших імпортерів риби та морепродуктів в Україні, який успішно експортує рибопродукти в ЄС та США – ТОВ «Альбакор».

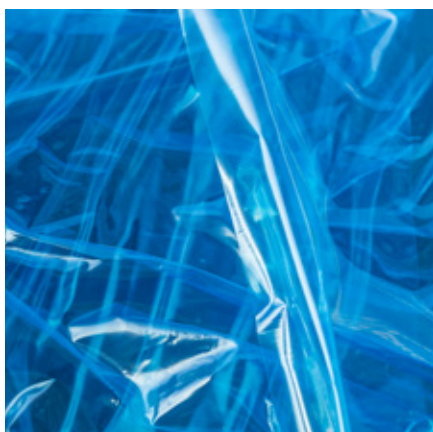
Компанія отримала від Держпродспоживслужби в Запорізькій області відмову оформити сертифікат здоров'я для експорту рибопродуктів. Держпродспоживслужба повідомила, що їй нічого не відомо про виробничі потужності компанії, а крім того зазначала, що остання ігнорувала її запити.

Водночас підприємство отримало проблеми й з податковою: Державна податкова служба не виконувала судові рішення щодо реєстрації податкової накладної на суму ПДВ 1,5 млн грн. Така ситуація спонукала компанію просити Раду про допомогу, аби розблокувати свою діяльність та якомога скоріше відновити співпрацю з міжнародними партнерами.

Враховуючи, що протягом 2022-2023 рр. скарги бізнесу, пов'язані із затримкою у видачі або оформленні дозвільних документів, зокрема, саме з боку Запорізького управління Держпродспоживслужби, стали частішими і набули системності, в чому Рада мала змогу пересвідчитись на окремій зустрічі з підприємцями Запоріжжя, Рада звернулась до Держпродспоживслужби з листом та провела з її керівником особисту зустріч. РБО наголосила на тому, що через дії регіонального управління Держпродспоживслужби без роботи могли залишитись тисячі працівників підприємства, а штучні перешкоди у видачі дозвільного сертифікату компанії, яка є відомим експортером рибопродуктів на світовому ринку, негативно впливає на імідж України. Крім того, бізнес-омбудсмен виніс скаргу на опрацювання Комісії для розгляду проблемних питань у відносинах бізнесу з Державою при Президенті України. Паралельно відбулось засідання Експертної групи Ради та Державної податкової служби України, де було розглянуто питання невиконання судового рішення.

Врешті-решт завдяки наполегливій комунікації РБО з державними органами, у двох скаргах вдалося досягнути позитивних результатів: Управління Держпродспоживслужби у Запорізькій області видало компанії сертифікат для експорту рибопродуктів, а ДПС виконала судові рішення щодо реєстрації накладної на суму ПДВ 1,5 млн грн.

Довга боротьба за таблиці даних: історія одеської компанії

Одеська компанія, яка виготовляє з поліетилену та поліпропілену різноманітну продукцію, поскаржилася до Ради бізнес-омбудсмена на те, що регіональна податкова не враховувала таблиці даних платника.

Скаржник з кінця 2022 року подавав таблиці даних, проте Комісія регіонального рівня при ГУ ДПС в Одеській області (Комісія регіонального рівня) не враховувала їх щоразу з різних причин. Зокрема, у першій відмові враховувати таблицю даних податківці вказали, що зазначені у таблиці види діяльності не відповідали наявним основним засобам компанії. Пізніше причиною для неприйняття таблиці даних стала наявність податкової інформації, що свідчить про здійснення компанією ризикових операцій. В останніх відмовах Комісія регіонального рівня посилялася на п. 14 Постанови № 1165, у якому міститься загальне положення про необхідність подання таблиці даних з поясненням, в якому зазначається вид діяльності, з посиланням на податкову та іншу звітність платника.

Опрацьовуючи скаргу компанії, Рада звернулася на комунікаційну платформу ГУ ДПС в Одеській області та організувала зустріч із її відповідальними посадовими особами. В результаті зустрічі вдалося з'ясувати, що причиною неврахування таблиць даних скаржника стало від'ємне значення з ПДВ та відсутність сплати податку на прибуток. Податкова повідомила, що передумовою для врахування таблиці даних є те, що компанія протягом наступних 3 місяців з моменту зустрічі має показати позитивну динаміку зі сплати вказаних податків.

Скаржник надав Раді пояснення із підтверджуючими документами про те, що від'ємне значення ПДВ має обґрунтоване походження, а саме сформоване за рахунок імпорту виробничого обладнання та сировини для виробництва товарів.

Зі впливом 2 місяців після зустрічі з ГУ ДПС компанія показала позитивну динаміку зі скорочення від'ємного значення ПДВ, у зв'язку з чим за рекомендацією Ради скаржник повторно подав таблиці даних. Однак, за результатами їх розгляду регіональна податкова вчергове відмовила їх прийняти і у цей раз через співпрацю компанії з постачальником, що, на думку ГУ ДПС, є ризиковим. Скаржник пояснював, що співпраця із цим контрагентом відбулася задовго до визнання його ризиковим. Тож така ситуація з підприємством яскраво демонструвала проблему

віральності ризикового статусу платників, коли через одного ризикового контрагента може штучно розкручуватись цілий ланцюг інших нібито ризикових платників.

Оскільки на той час вже була запроваджена процедура адміністративного оскарження рішень про неврахування таблиці даних, Рада порекомендувала скаржнику скористатися цією можливістю. Водночас, попередньо (до подання компанією скарги до Комісії центрального рівня) Рада вирішила обговорити ситуацію скаржника на найближчій зустрічі Експертної групи з Державною податковою службою України (ДПС).

Зважаючи, що на зустрічі з ДПС остання не мала зауважень до діяльності скаржника, компанія подала до Комісії центрального рівня скарги на рішення про неврахування таблиць даних.

Результат зрештою був позитивним – ДПС задовольнила скарги підприємства і прийняла таблиці даних. Крім того компанія повідомила Раду, що після того, як Рада підключилася до вирішення її проблеми, накладні компанії реєструються безперешкодно. Зокрема, підприємство зазначило, що за період супроводу Радою його скарги, йому вдалося безперешкодно зареєструвати накладні на 2,2 млн грн.

Івано-Франківська міська рада видала дозвіл на розміщення МАФу

До Ради бізнес-омбудсмена поскаржилось підприємство з Івано-Франківська. Компанія виграла державний грант на розвиток бізнесу. В межах реалізації проекту підприємство мало отримати від Департаменту містобудування та архітектури Івано-Франківської міської ради (Департамент міської ради) дозвіл на розташування торгової точки. Проте міська рада, отримавши заявку у червні 2023 року, лише через декілька місяців відмовила компанії видати такий дозвіл через недоліки в поданих документах. У вересні місяці скаржник через ЦНАП подавав до Департаменту міської ради доопрацьований пакет документів, аби отримати дозвіл. Проте документи із виправленими недоліками орган місцевого самоврядування ніяк не розглядав.

Взявши скаргу в роботу у грудні 2023 року, Рада звернулася до Департаменту Івано-Франківської міської ради та просила невідкладно та неупереджено, за процедурою ЗУ «Про адміністративну процедуру», вивчити

доопрацьований пакет документів скаржника і прийняти законне рішення.

Втручання Ради мало неабиякий вплив на представників Департаменту: сторонам вдалося ефективно поспілкуватися та розібратись у ситуації в онлайн-форматі. Під час спільного розгляду скарги підприємства, завдяки посередництву Ради, Департамент міської ради та скаржник погодили алгоритм подальших дій для отримання компанією адміністративної послуги. Зокрема, Департамент міської ради мав формалізувати свої застереження до пакету документів скаржника, а скаржник – подати оновлену заявку за новою формою, попередньо узгодивши відступ до прилеглої ділянки навчального закладу і газових мереж.

Уже в січні 2024 року Департамент міської ради повідомив компанії, яким чином та має відкоригувати схему розташування торгової точки.

Зрештою компанія подала оновлений пакет документів, а у лютому місяці Департамент міської ради видав довгоочікуваний дозвіл на розміщення торгової точки.

Львівська митниця скасувала рішення про коригування митної вартості товару

До Ради бізнес-омбудсмена звернулось приватне підприємство з Львівщини. Компанія повідомила, що Львівська митниця відкоригувала митну вартість імпортованої сітки зі скловолокна (країна походження – Китай).

Підприємство подало до митниці всі необхідні документи, зокрема зовнішньоекономічний контракт, рахунки і транспортні накладні. Митниця також затребувала в компанії додаткові документи, які скаржник оперативно надав. Однак це не допомогло ситуації, оскільки митниця повідомила про відсутність інформації щодо ідентичних імпортованих товарів і відповідно відкоригувала митну вартість товару та відмовила у його митному оформленні. Компанія оскаржила рішення митників до Державної митної служби (ДМС) та попросила РБО про допомогу.

Рада бізнес-омбудсмена взяла участь у відео-дзвінку за участі ДМС та Львівської митниці, аби спільно розглянути обставини справи. Крім того, Рада винесла скаргу приватного підприємства на розгляд Експертної групи з ДМС, у якій також взяла участь заступниця бізнес-омбудсмена.

Врешті-решт в ході спільного розгляду скарги приватне підприємство домовилось з митницею,

що воно має додати до документів висновок про вартісні характеристики товарів, підготовлений державною спеціалізованою експертною організацією. Підприємство надало запитуваний висновок. Нарешті було досягнуто позитивного результату. Львівська митниця скасувала своє рішення про коригування митної вартості сітки зі скловолокна. За сприяння Ради скажнику вдалося відстояти вказану ним митну вартість і сплатити лише ті податки, які він мав сплатити. У випадку коригування митної вартості сума ПДВ була б більша на 116 тис. грн.

Після закриття справи підприємство повідомимо Раді, що наступна поставка товару відбулась вже без коригування митної вартості.

Податкова погодилась скасувати борг компанії

Підприємство, що займається торгівлею машинами для добувної промисловості, поскаржилось до Ради бізнес-омбудсмена. Причиною стало рішення податківців нарахувати компанії податковий борг у 84 тис. грн, що виник за результатами перевірки у 2023 році.

Це податкове повідомлення-рішення (ППР) компанія намагалась самотійно оскаржити спершу в адміністративному порядку, а згодом у суді, бездоганно дотримуючись строків оскарження. Це важливо, адже своєчасне оскарження ППР означає, що воно залишається незгодженим, тобто не підлягає оплаті і не набуває статусу податкового боргу, поки справу остаточно не вирішено.

Так, напередодні Нового року підприємство через е-суд подало до Київського окружного адміністративного суду (КОАС) позов, щоб визнати протиправним ППР. Хоча позов дійшов до суду, його не реєстрували, номер справі не присвоювали. Відтак, на початку лютого 2024 року, не маючи понад 2 місяці інформації щодо оскарження ППР у суді, столичні податківці вирішили, що саме час стягувати борг з підприємства.

Заручившись підтримкою Ради бізнес-омбудсмена, компанія одразу вирішила скористатись адміністративною процедурою та оскаржила податкову вимогу столичної податкової. Рада звернулась листом до Голови КОАС та нагадала про розумність строків у процедурах, таких, як реєстрація позовної заяви та присвоєння номеру судовій справі. Адже позов скажника щодо ППР залишався незареєстрованим уже протягом понад 40 робочих днів. Зі свого боку, дії податківців по відношенню до компанії були поспішними,

про що Рада наголошувала під час слухання адміністративної скарги.

Крім того, Рада обговорила справу та проблему затримок із винесенням процесуальних рішень в КОАС на черговій щомісячній зустрічі Експертної групи з Державною податковою службою України (ДПС України). Вже в березні 2024 року КОАС виніс ухвалу про відкриття провадження в адміністративній справі скаржника, а ДПС України вирішила відкоригувати нарахований компанії податковий борг. Тепер долю нарахованих 84 тис. грн вирішить суд.

Вдалося відстояти право агрокомпанії на бюджетне відшкодування та від'ємне значення з ПДВ на суму понад 35 млн грн

До Ради бізнес-омбудсмена надійшла скарга від агрокомпанії з Київщини. Компанія не вперше є заявником Ради та оскаржує результати податкових перевірок.

Цього разу ГУ ДПС у Київській області відмовило агрокомпанії у всій сумі бюджетного відшкодування та від'ємного значення з ПДВ, яка була заявлена у декларації. Компанія також отримала 2 млн грн штрафу за результатами перевірки. Така позиція ґрунтувалась на тому, що агрокомпанія не надала деяких документів, зокрема пов'язаних із зберіганням зерна.

Опрацьовуючи скаргу компанії, Рада виявила, що агрокомпанія намагалась надати необхідні документи під час перевірки, а також надала документи із запереченнями на акт перевірки. Відтак, Рада звернула увагу, що факти ненадання документів до перевірки не підтверджені.

Також Рада зауважила, що наданих агрокомпанією документів достатньо, аби підтвердити зняті суми бюджетного відшкодування та від'ємного значення з ПДВ.

Тож Рада звернулась листом до Державної податкової служби України (ДПС України), в якому підтримала позицію агрокомпанії. Рада також взяла участь у розгляді адміністративної скарги у ДПС України разом зі скаржником та його адвокатом.

У результаті на рівні ДПС України Раді вдалося відстояти право компанії на бюджетне відшкодування та від'ємне значення з ПДВ на загальну суму понад 35 млн грн. Крім того, мільйонний штраф для агрокомпанії було скасовано.

Спiр з податковою через комп'ютерну програму: кейс IT-компанії

Столична податкова провела перевірку і відмовила IT-компанії у врахуванні витрат з податку на прибуток більш ніж 15,5 млн грн. За результатами перевірки скажчик отримав також штраф у 315 тис. грн.

Податківці відмовились врахувати витрати на створення програмного забезпечення та на придбання інших послуг у ФОПів.

Податківці зазначали, що IT-компанія не отримала свідоцтво про авторські права на програмне забезпечення, а також продала програмне забезпечення. Відтак, на їх думку, компанія не могла більше продовжувати відносити вартість такого програмного забезпечення до витрат. Що ж до інших послуг ФОПів, податківці зауважували, що компанія не надала документів, аби підтвердити співпрацю з цими контрагентами.

Взявши скаргу в роботу, Рада бізнес-омбудсмена письмово звернулась до Державної податкової служби України (ДПС України) та підтримала позицію скажчика.

Рада звернула увагу на те, що IT-компанія правомірно продовжувала відносити вартість програмного забезпечення на витрати у податковому обліку, оскільки підприємство не передавало нікому виключних прав інтелектуальної власності на програмне забезпечення. Законодавство не вимагає отримувати свідоцтво на право інтелектуальної власності на програмне забезпечення, щоб відносити вартість програмного забезпечення на витрати. Рада також підтримала скажчика щодо правильності оформлення документів щодо співпраці з ФОПами.

Інспекторка Ради взяла участь у адміністративному розгляді скарги на податкові-повідомлення рішення (ППР) за участі податківців, скажчика та його адвоката. В результаті ДПС України погодилась із правом IT-компанії врахувати витрати на створення програмного забезпечення у податковому обліку та скасувала штраф підприємству.

Таким чином, за підрахунками Ради, вдалось відстояти більш ніж 60% із суми витрат, з якими не погодились раніше столичні податківці.

Як Рада бізнес-омбудсмена допомогла вирішити спір імпортеру дзеркал вирішити спір з митницею

До Ради бізнес-омбудсмена звернулася компанія-імпортер дзеркал. Вона поскаржилася на дії митниці, яка коригувала митну вартість дзеркал на вищу, ніж заявляла компанія. Через це імпортер мусив платити більше мита та ПДВ. Такі дії митниця здійснювала регулярно, чим суттєво збільшувала витрати компанії. Більше того, ця ситуація ставила під загрозу нормальну роботу бізнесу.

Компанія намагалася вирішити проблему з митницею самотужки. Вона надавала всі необхідні документи, які доводили справжню вартість товару, але митниця продовжувала її збільшувати. Скаржник навіть звертався до суду і виграв кілька справ проти митниці, але з кожною новою поставкою дзеркал історія повторювалася. Через ці постійні судові тяганини більше мільйона гривень компанії «застрягли» в судовій системі.

Втомившись від цієї виснажливої боротьби, компанія вирішила звернутися по допомогу до Ради бізнес-омбудсмена.

Після уважного вивчення скарги та всіх документів РБО перевірила аргументи митниці щодо коригування митної вартості. Вона дійшла висновку, що позиція митниці була недостатньо обґрунтована, а скаржник надав докази на підтвердження заявленої митної вартості.

Також, Рада відзначила, що митниця безпідставно використала резервний метод визначення митної вартості. А судова практика в аналогічних ситуаціях ставала на бік бізнесу.

Враховуючи всі ці фактори, Рада підготувала офіційний лист до Державної митної служби України та просила розглянути справу за участю представників компанії і самої Ради. Втручання РБО привернуло більше уваги до справи - Рада ґрунтовно донесла позицію до ДМС.

В результаті ДМС скасувала рішення про коригування митної вартості. Це означає, що початкова митна вартість, заявлена скаржником, була визнана коректною, і додаткові нарахування митних платежів були скасовані.

Коли закон на боці бізнесу: податкова скасувала пів мільйона штрафу

Компанія, що спеціалізується на наданні в оренду нерухомого майна, звернулася до Ради бізнес-омбудсмена. Підприємство не погодилось з результатами податкової перевірки.

Столичні податківці дійшли висновку, що компанія несвоєчасно зареєструвала накладні, складені напередодні повномасштабного вторгнення РФ і в період до січня 2024 року. Підприємство намагалось самостійно оскаржити результати перевірки. Проте податкова не змінила свого рішення та ще й нарахувала підприємству штраф у понад пів мільйона гривень.

Розслідуючи справу, Рада, зокрема, з'ясувала, що компанія вже сплатила штраф за порушення строків реєстрації податкових накладних. Податківці ж вдруге провели перевірку і по суті подвоїли штраф. Окрім того, Рада встановила, що податковий орган помилково застосував підвищений розмір штрафу за несвоєчасну реєстрацію накладних, які стосувались операцій з використання необоротних активів.

Рада звернулася з листом до Державної податкової служби України (ДПС України) та підтримала позицію компанії. Крім того, Рада взяла участь у розгляді скарги в режимі відеоконференції.

Рада відзначила, що Податковий кодекс забороняє двічі притягувати особу до відповідальності за одне й те саме податкове правопорушення. Тим більше, що свій штраф компанія вже сплатила.

Відтак, за сприяння Ради, ДПС України вирішила скасувати значну частину штрафних санкцій у розмірі 539 тис. грн, що становило 87% від загальної суми.

ПДВ-спадщина: Хроніка битви з системою за право на відшкодування

До Ради бізнес-омбудсмена звернувся зі скаргою завод, який опинився у нетиповій ситуації, на яку відповіді податкове законодавство і системи не мали.

Історія розпочалася ще у 2020 році, коли завод зіткнувся з незвичайною проблемою після поглинання іншої компанії (науково-виробничого товариства). Це товариство мало право на бюджетне відшкодування ПДВ та перенесення від'ємного значення у наступні періоди, у чому податкова служба відмовила.

Завод, як правонаступник товариства, оскаржив рішення державного органу. Суд визнав відмову податкової служби незаконною. Однак, після судового рішення, скаржник зіткнувся з проблемою його практичної реалізації. Адже діюче законодавство не передбачає можливості відшкодувати ПДВ правонаступнику за заявами, які були подані формально іншим платником. Крім того, в цій ситуації виникли й певні технічні складнощі з коректним перенесенням залишків сум переплат між обліковими картками платників.

Не знайшовши вирішення проблеми самостійно, в січні 2024 року скаржник звернувся по допомогу до Ради бізнес-омбудсмена (РБО).

Як виявилось, регіональна податкова, де на обліку перебувало поглинуте підприємство, ще з березня 2021 року десять разів зверталася до центрального апарату ДПС та просила надати технічну та правову допомогу, однак на кінець 2023 року відповідей від ДПС України не надходило. Аналогічно, інша податкова, де вже обліковується завод, зверталася до ДПС у жовтні 2021 року та двічі наприкінці 2023 року, втім реакції не отримала.

Рада прийняла скаргу до розгляду та передала її на обговорення спільної Експертної групи з Державною податковою службою.

В результаті цієї співпраці було знайдено рішення: податкова служба ретельно опрацювала питання та узгодила спосіб перенесення показників до інтегрованої картки заводу. Це означало, що тепер завод офіційно отримав право використовувати переплату з ПДВ.

За сприяння Ради бізнес-омбудсмена, завод зміг захистити свої законні права та інтереси, та врахувати суми від'ємного значення у подальших розрахунках підприємства з бюджетом.

Враховані таблиці даних — розблоковані накладні

Український завод пластикових виробів не вперше поскаржився до Ради бізнес-омбудсмена. Минула скарга стосувалась неврахування таблиць даних. Тоді за сприяння Ради податкова прийняла таблиці і зареєструвала накладні підприємства. Проте через деякий час Державна податкова служба України (ДПС) скасувала попередні рішення регіональної комісії щодо врахування таблиць.

Підприємство знову попросило Раду втрутитися та допомогти у вирішенні цієї ситуації.

Рада винесла скаргу на розгляд Експертної групи із ДПС. В результаті вдалося з'ясувати, що податківці мали питання щодо контрагента підприємства.

Зокрема, компанії ведуть схожий бізнес, а декілька осіб числяться серед засновників та працівників обох компаній. Саме такими були сумніви податкової. Водночас під час чергового подання таблиць підприємство додало пояснення щодо співвідношення власної діяльності з діяльністю свого контрагента. Так, скаржник пояснив, що дійсно компанії певною мірою пов'язані між собою, однак обидві є реальними виробниками, використовують різні техніки виготовлення продукції, мають необхідні ресурси для діяльності. Але на цей раз вже регіональна податкова відхилила таблиці, посилаючись на ризикового контрагента.

Тоді Рада в черговий раз обговорила ситуацію скаржника із регіональною комісією та комісією ДПС України. В результаті роботи над скаргною, яка тривала понад 6 місяців, податкова врешті-решт врахувала 4 таблиці даних підприємства.

Здолати податкові перешкоди: справа сольового заводу

Єдиний виробник кам'яної солі в Україні зіткнувся з проблемою включення до переліку ризикових платників податків. У березні 2024 року Головне управління ДПС у Закарпатській області віднесло підприємство до переліку ризикових платників. Компанія оперативно подала пояснення та необхідні документи, аби скасувати ризиковий статус.

Однак, незважаючи на надані пояснення та документи, податкова кілька разів змінювала підстави свого рішення та повторно залишала компанію в переліку ризикових платників. Це призвело до нових рішень у квітні та травні 2024 року, що фактично заблокувало діяльність компанії.

Зіткнувшись із таким тиском, в травні 2024 року компанія звернулася до Ради бізнес-омбудсмена. Рада дійшла висновку про те, що підприємство надало переконливі пояснення, аби спростувати сумніви податкового органу щодо «ризикових» операцій.

Рада, взявшись за розгляд справи, організувала зустріч з представниками ДПС України в межах Експертної групи. На зустрічі податківці зрештою озвучили повний перелік зауважень до діяльності платника податків. Вони стосувались розбіжностей у рентних платежах та накопичення залишків товарів. Як виявилось, найбільші сумніви податківців стосувалися саме товарних залишків, за рахунок

придбання яких був сформований податковий кредит з ПДВ. Тому, місцеве податкове управління всіляко намагалося перевірити чи платник податків дійсно мав в наявності товарні залишки в задекларованих обсягах.

Рада, зі свого боку, зауважила, що обставини, які намагаються з'ясувати податкові органи можуть бути предметом податкової перевірки та аж ніяк не можуть бути встановлені в межах розгляду пояснень про невідповідність критеріям ризиковості. Ті ж сумніви, які раніше зазначалися в рішеннях про ризиковість платника компанії вдалося спростувати.

Зрештою, в липні 2024 року, після подання підприємством чергових пояснень та документів, податкова виключила підприємство з переліку ризикових платників. Місцеве податкове управління таки вирішило провести позапланову перевірку платника.

Рада завжди виступає за цивілізований діалог між бізнесом і владою та вкотре наголошує на тому, що процедура визнання платника податків ризиковим не має підміняти податкову перевірку. Якщо податковий орган дійсно має обґрунтовані сумніви до діяльності платника податків, то для цього законодавство надає можливість з'ясувати всі необхідні обставини у форматі перевірки, що не призводить до повного блокування роботи підприємства.

Рада бізнес-омбудсмена допомогла ФОП подолати бюрократичні перепони

У вересні 2023 року підприємця розпочала свій бізнес у сфері ремонту та реконструкції будівель. Здавалося б, все йшло за планом: вона зареєструвалась як платник ПДВ, почала поступово наймати працівників, закуповувати обладнання та уклала перший великий контракт. Однак незабаром підприємця зіткнулася з неочікуваною для себе перешкодою.

Податкова служба відмовлялася врахувати таблицю даних платника ПДВ, яка необхідна для безперешкодної реєстрації податкових накладних по ремонтних роботах. Підприємця подавала таку таблицю щотижня протягом жовтня, втім кожного разу отримувала відмову з розпливчастим формулюванням «інше; невідповідність видів діяльності основним засобам». Ситуація загострилася, коли було заблоковано реєстрацію перших авансових податкових накладних.

Не змігши документально порозумітися в регіональному підрозділі ДПС, підприємця

оскаржила відмову по таблиці даних до комісії центрального рівня, проте також без успіху – тепер причиною була недостатня кількість трудових ресурсів.

Переконана у зворотньому, підприємця звернулася до Ради бізнес-омбудсмена по допомогу. Наша команда ретельно вивчила ситуацію та виявила, що податкова могла не врахувати низку важливих факторів: бізнес тільки розгортав свою діяльність, штат розширювався динамічно, а рівень заробітних плат зростав. Враховуючи розриви в часі щодо реальних бізнес-процесів та щодо податкового звітування (щомісяця – ПДВ; щоквартально – доходи працівників і відпрацьований час), податкова не помічала повної та актуальної картини.

Рада ініціювала розгляд справи з ГУ ДПС, і останнє зафіксувало для себе достеменні обставини справи. Як результат – позитивні рішення по реєстрації зупинених авансових податкових накладних і врахування таблиці регіональною комісією. Однак вже за півтора тижні підприємця отримала вкрай неприємну звістку в електронному кабінеті – комісія центрального рівня скасувала таблицю, враховану регіональною податковою, знов з «інших» мотивів: окрім невідповідності основних засобів, центральна комісія послалася і на відсутність інформації про діяльність підприємства з посиланням на звітність. Це змусило Раду винести питання на розгляд щомісячної експертної групи з ДПС України.

Після опрацювання переданих матеріалів і обговорення ситуації на засіданні Експертної групи, ДПС України підтвердила відсутність будь-яких зауважень до діяльності бізнесу – одразу після підприємця повторно подала таблицю даних, яка була нарешті і остаточно врахована перед Новим роком. Проблеми з реєстрацією податкових накладних для платника було вирішено.

Митні будні: за сприяння РБО виробник дитячих товарів відстояв митну вартість соди

Київський виробник дитячих товарів поскаржився до Ради бізнес-омбудсмена на Львівську митницю.

Як стало відомо, митники відкоригували митну вартість імпортованої соди, але обґрунтували свою позицію не дуже детально. Компанія намагалася підтвердити заявлену митну вартість документами на свій розсуд.

Проте це не вплинуло на думку Львівської митниці. Митники заявили про розбіжності в документах і відкоригували митну вартість.

Рада підтримала позицію скаржника. Під час розгляду скарги Державна митна служба (ДМС) озвучила сумніви, про які раніше не зазначалося ані під час митного оформлення, ані в рішенні Львівської митниці про коригування митної вартості. Так сталося тому, що під час процедури адміністративного оскарження ДМС повністю перевіряє документи, надані до митного оформлення, і надає їм власну оцінку, не обмежуючись висновками регіональної митниці.

Рада, зі свого боку, оперативно допомогла обґрунтувати правильність наданих документів. Також Рада допомогла узгодити документи та пояснення, які компанія пізніше додатково подала, щоб спростувати сумніви ДМС.

В результаті компанія відстояла свою позицію, а ДМС скасувала рішення про коригування митної вартості.

Позбутись необґрунтованого податкового боргу: справа дистриб'ютора палива

Дистриб'ютор палива отримав податкову вимогу щодо термінової сплати боргу у майже 150 тис. грн.

Компанія подала позов до Київського окружного адміністративного суду та просила скасувати «протиправне» податкове повідомлення-рішення (ППР). Проте ГУ ДПС у м. Києві віднесла суму штрафних санкцій за ППР до суми податкового боргу у 150 тис. грн та вимагала його сплати за податковою вимогою. На цьому етапі компанія подала скаргу до Ради бізнес-омбудсмена.

Законодавство передбачає, що у разі оскарження податкового повідомлення-рішення в суді, грошові зобов'язання вважаються неузгодженими до набрання законної сили рішенням суду. Дослідивши всі матеріали скаржника, Рада підтвердила, що розгляд справи підтверджується відповідною ухвалою про відкриття судового провадження.

Рада винесла скаргу на розгляд Експертної групи із ГУ ДПС у м. Києві. За цим одразу послідувало позитивне рішення! За сприяння РБО податківці оновили дані інтегрованої карти платника та відкликали податкову вимогу про сплату боргу.

Від процесуальних порушень до позитивних змін: Історія дистриб'ютора пального

Компанія з іноземними інвестиціями, дистриб'ютор пального в Україні, стикнулася з серйозними проблемами в рамках кримінального провадження. Під час тривалого досудового розслідування кримінального провадження, ініційованого Бюро економічної безпеки (БЕБ) щодо компанії, остання зазнала низку процесуальних порушень з боку органу досудового розслідування. Зокрема, детективи Бюро протягом багатьох місяців не виконували близько десятка ухвал слідчих суддів, які зобов'язували їх повторно розглянути клопотання компанії про вчинення слідчих (розшукових), процесуальних дій.

Через цю ситуацію підприємство вирішило звернутися по допомогу до Ради бізнес-омбудсмена (РБО).

РБО надіслала офіційний лист до Офісу Генерального прокурора та БЕБ і звернула їхню увагу на те, що детективи БЕБ своєчасно не реагували на клопотання компанії.

Результати втручання РБО не забарилися. Вже через кілька днів після звернення Ради адвокати компанії отримали низку відповідей у формі листів та постанов за результатами розгляду раніше поданих клопотань. Хоча не всі відповіді повністю задовольняли компанію, сам факт покращення комунікації був значним прогресом.

Більше того, увага РБО до справи призвела до суттєвих змін у ході розслідування. Через два місяці після звернення Ради старший детектив БЕБ закрит кримінальне провадження по одному з епізодів через відсутність складу злочину в діях керівників компанії.

Представники компанії відзначили, що саме допомога Ради бізнес-омбудсмена сприяла покращенню комунікації з БЕБ, прискорила розгляд їхніх клопотань, що зрештою призвело до позитивних зрушень у досудовому розслідуванні кримінального провадження.

Податкові перешкоди після перемоги в суді: шлях до відновлення ПДВ

У квітні 2023 року податкова служба анулювала реєстрацію платника ПДВ підприємству. Податківці посилювалися на те, що протягом року компанія подавала декларації з нульовими показниками.

Компанія оскаржила дії податкової в суді. Підприємство пояснило, що воно не могло повноцінно працювати у зв'язку з оголошенням воєнного стану та від'їздом керівника закордон. Зокрема, через початок повномасштабного вторгнення, плани з оренди приміщення були відкладені до 2023 року. Саме тоді компанія уклала договір оренди і тільки розгортала діяльність.

У серпні того ж року суд визнав рішення податкової незаконним, зазначивши, що нульові показники не свідчили про пасивну поведінку платника, а були спричинені об'єктивними обставинами. Суд зобов'язав податкову поновити реєстрацію платника ПДВ та зберегти податкові показники компанії. Це рішення підтримав апеляційний суд, а касаційний суд двічі відмовив ГУ ДПС у відкритті провадження.

Однак перемога в суді виявилася лише початком історії. Податкова не поспішала виконувати судові рішення, посилюючись на різні бюрократичні причини. Серед таких перепон регіональна податкова навіть зазначала те, що матеріали справи перебувають на розгляді в центральному апараті ДПС. Водночас, конкретних причин для невиконання рішення по суті податкова повідомити не могла. Підприємство звернулося до виконавчої служби, намагаючись відстояти свої права.

Коли ці кроки не дали результату, компанія звернулася по допомогу до Ради бізнес-омбудсмена. Рада ретельно вивчила справу та винесла її на обговорення Експертної Групи із ДПС України. На цій зустрічі Рада підтримала позицію скаржника, у розмові з податківцями підкресливши, що судові рішення, яке набрало законної сили, є обов'язковим до виконання.

В результаті у цій справі вдалося досягти успіху: податкова виконала рішення суду, відновила підприємству як реєстрацію платника ПДВ, так і показники в СЕА ПДВ.

Нагадаємо, що, незважаючи на норми податкового законодавства України, технічна можливість поновлення показників у СЕА ПДВ після скасування судом рішення про анулювання реєстрації платником ПДВ була розроблена ДПС лише наприкінці минулого року як відповідь на численні, протягом понад двох років, звернення Ради у справі іншого скаржника.

Дистриб'ютор автомобільних шин розмитнив товари за заявленою митною вартістю

Імпортер та дистриб'ютор вантажних автомобільних шин регулярно зіштовхувався із питаннями митних органів при розмитненні товарів, які призводили до коригування митної вартості значної кількості поставок.

Митні органи коригували митну вартість імпортованих шин, посилаючись на відсутність інформації щодо витрат на страхування під час перевезення товарів, замовлень на поставку товарів, а також непропорційного розподілу транспортних витрат на перевезення за кордоном та територією України.

Компанія оскаржила рішення про коригування митної вартості до Державної митної служби України (ДМСУ) та звернулась до Ради бізнес-омбудсмена.

Рада підтримала компанію та звернулась до ДМСУ, а також підключилась до розгляду скарг компанії у ДМСУ за участі регіональної митниці та компанії.

Також Рада підняла питання систематичного коригування митної вартості імпортованих товарів компанії під час однієї з регулярних зустрічей Ради та ДМСУ у межах Експертної групи.

Завдяки зусиллям Ради, вдалось переглянути наявні рішення про коригування митної вартості товарів компанії у бік зменшення, а також врегулювати питання із розмитненням наступних поставок і досягти розмитнення товарів за заявленою Компанією митною вартістю.

Віральна «ризиковість» – кейс дистриб'ютора скла

Податкова віднесла компанію, що займається торгівлею склом, до переліку ризикових платників податків. Причиною стало накопичення залишків нереалізованих товарів, а також ризиковість контрагента.

Підприємство виконало рекомендацію податківців та подало додаткові документи та пояснення, які підтвердили відсутність значних залишків нереалізованих товарів, а також те, що наявні товарні запаси вже були законтрактовані для подальшого перепродажу та отримання прибутку. Проте податкова відмовилася врахувати подані документи, вкотре посилаючись на ризикового контрагента.

В процесі розгляду скарги Рада бізнес-омбудсмена проконсультувала компанію щодо підготовки пояснень, аби усунути сумніви податкової. Протягом серпня – жовтня 2024 року Рада декілька разів виносила скаргу на обговорення Експертної групи з ГУ ДПС у м. Києві та ДПС України. Протягом цього періоду контрагент скажника (скаргу якого також супроводжувала Рада) позбувся ризикового статусу.

Наполегливі зусилля Ради та скажника призвели до позитивного вирішення справи. 25 жовтня підприємство повідомило Раду про те, що податкова виключила компанію з переліку ризикових платників податків.

Подолання податкових бар'єрів: успішне вирішення проблеми ризикового статусу підприємства

До Ради бізнес-омбудсмена звернулося підприємство з іноземними інвестиціями, яке працює у сфері відновлювальної енергетики. З 2018 року воно здає в оренду обладнання для сонячних електростанцій.

У червні 2023 року столична податкова визнала підприємство ризиковим платником податків. Причина – недостатня кількість працівників для виконання заявлених операцій. Одразу після цього компанія надала детальні пояснення та пакет документів, що підтверджували наявність достатніх матеріальних і трудових ресурсів, а також здійснення господарських операцій. Однак попри надані документи, податкова звернула увагу на низьке податкове навантаження, що призвело до залишення підприємства в списку ризикових платників податків.

Аби розв'язати ситуацію, підприємство звернулося до Ради бізнес-омбудсмена. Рада організувала кілька засідань в межах Експертної групи з представниками податкових органів у серпні-вересні 2024 року. Під час цих обговорень податкова пояснила, що для зміни статусу підприємства необхідно збільшити штат технічного відділу та надати план щодо сплати ПДВ.

Підприємство оперативно виконало ці рекомендації: у вересні 2024 року компанія найняла двох нових працівників, а також заявила, що сплачуватиме ПДВ з лютого 2025 року. Крім того, податкова висловила окремі зауваження щодо іншого підприємства, пов'язаного із цією компанією, та його господарських операцій. За підтримки Ради компанія збрала необхідні документи, що підтвердили реальність здійснення таких операцій. Завдяки цьому, 17 жовтня 2024 року податкова зняла ризиковий статус з компанії. Одночасно були розблоковані й податкові накладні на суму понад 2 млн грн.

Повернення надміру сплачених митних платежів: кейс успішного захисту прав бізнесу

Підприємство, що займається імпортом товарів, отримало шість рішень від Волинської митниці про коригування митної вартості товарів на загальну суму майже мільйон гривень. Компанія двічі подавала заяви про повернення надміру сплачених митних платежів. Уперше в червні 2024 року митниця відмовила і аргументувала це тим, що компанія мала податковий борг. У серпні того ж року підприємство подало повторну заяву, додавши довідку про відсутність податкової заборгованості, проте повернення коштів так і не відбулося.

До цього підприємство послідовно оскаржило кожне з рішень митниці в судовому порядку. Наприкінці листопада 2023 року суд визнав ці рішення незаконними та скасував їх. Однак, митні органи не поспішали повертати надміру сплачені кошти.

Після тривалого очікування компанія звернулася до Ради бізнес-омбудсмена. Рада детально вивчила матеріали справи та підготувала письмові звернення до митниці. У вересні 2024 року інспектори Ради направили лист до митної служби, у якому підкреслили необхідність дотримання чинного законодавства.

У результаті митниця нарешті розпочала процедуру повернення коштів і направила до Державного казначейства висновки на суму 217 тис. грн. У вересні 2024 року компанія підтвердила зарахування цих коштів на свій рахунок.

Компанія успішно скасувала 39 млн грн податкових донарахувань

За результатами планової перевірки податкова нарахувала підприємству, яке здійснює перевезення скраплених вуглеводневих газів, 39 млн грн додаткових податків та штрафів.

Під час перевірки основні питання податківців стосувались правильності податкового обліку витрат на ремонт залізничних вагонів. Компанія відносила такі витрати до поточних витрат, а податківці наполягали на поступовому віднесенні ремонту до витрат через амортизацію таких витрат.

Також податківці мали питання до операцій компанії з придбання матеріалів для будівництва під'їзної залізничної колії, що вже задіяна в діяльності компанії, через претензії до постачальників.

Крім того, податкові органи зробили висновок про те, що компанія запізно зареєструвала розрахунки коригування до податкових накладних, які отримала від контрагентів.

Компанія подала скаргу до Державної податкової служби України (ДПС) з детальною аргументацією, спираючись на міжнародні стандарти бухгалтерського обліку, судову практику Верховного Суду та результати попередніх перевірок.

До розгляду скарги у ДПС компанія залучила Раду бізнес-омбудсмена.

Рада проаналізувала матеріали справи, підготувала та направила офіційний лист з підтримкою позиції компанії до ДПС, а також разом з компанією взяла участь у розгляді скарги в ДПС.

За результатами адміністративного оскарження ДПС скасувала майже всі 39 млн грн донарахувань.

Від ризикового платника до відновлення репутації: кейс агродистриб'ютора

У червні 2024 року дистриб'ютор сільськогосподарської продукції отримав рішення податкової про визнання його ризиковим платником податків. Податківці стверджували, що компанія не має достатніх умов для ведення господарської діяльності та не має складських приміщень для належного зберігання залишків продукції.

Підприємство не погодилось з таким рішенням та вирішило оскаржити його. У серпні 2024 року компанія звернулася по допомогу до Ради бізнес-омбудсмена.

Протягом серпня та вересня 2024 року Рада організувала розгляд справи з податковою в межах Експертної групи. На зустрічі розглянули питання щодо матеріально-технічної бази компанії та умов, в яких працює фірма. У вересні 2024 року податкова проінформувала Раду про співпрацю компанії з двома контрагентами, яких вважали ризиковими. Податківці вказали, що підприємство має відмовитись від податкового кредиту за операціями з ними. Однак компанія вже це зробила. Вона надала документи, що підтверджують цей крок, зокрема декларації з ПДВ та податкові накладні.

Завдяки активній підтримці Ради, у жовтні 2024 року податкова виключила компанію з переліку ризикових платників.

Відгуки

Коли розслідування завершене (справа закрита з успіхом або без), ми відправляємо кожному скаржнику форму зворотного зв'язку, щоб отримати відгук про нашу роботу.

Скаржники оцінюють допомогу Ради за наступними критеріями

Клієнтська підтримка та уважність

Розуміння суті скарги

Якість наданої послуги

Відгуки скаржників дозволяють нам виявити моменти в роботі, що вимагають покращення.

У 2024 році

96% заявників були задоволені співпрацею з РБО

«В цей важливий час для бізнесу, коли не завжди є можливість донести до податкової служби свою правоту і єдиним виходом здається тільки подавати позов до суду, на допомогу приходить Рада бізнес-омбудсмена. Саме в такій ситуації опинилось наше підприємство і як завжди команда РБО допомогла у розв'язанні нашого питання у дуже короткі строки. Ваша підтримка не тільки дуже важлива, а і дуже дієва».

ТОВ «Українська агропромислова транспортна група»

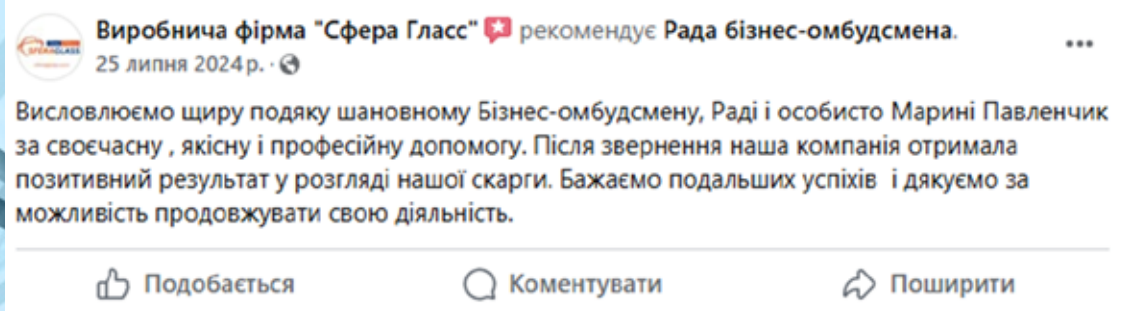
«Висловлюємо Раді бізнес-омбудсмена свою подяку за сприяння у вирішенні двох важливих кейсів щодо чисельних порушень законодавства і тиск на Товариство з боку ГУ Держпродспоживслужби у Запорізькій області та невиконання ДПС України рішення суду щодо примусової реєстрації податкових накладних. Щиро вдячні за небайдуже ставлення до українського бізнесу у таких важкий для країни час».

ТОВ «Альбакор»

«Висловлюємо щирю подяку та вдячність за плідну роботу Ради бізнес-омбудсмена. За результатами розгляду звернення Товариство мало змогу пересвідчитись у ефективності та дієвості функціонування РБО, в справедливому, неупередженому та своєчасному розгляді РБО звернення з метою ефективного захисту прав та інтересів суб'єкта господарювання перед державою, а також всебічному, повному, об'єктивному та безпосередньому дослідженні РБО всіх наявних у спірному питанні доказів».

Гірничодобувна компанія

СЕО ТОВ «Смарт Тех Індастрі» Олександр Руденко особисто подякував Раді бізнес-омбудсмена за допомогу під час особистої зустрічі з бізнес-омбудсменом Романом Ващуком, його заступницею Тетяною Короткою та уповноваженою у справі інспекторкою Мариною Павленчик. Рада допомогла компанії зареєструвати новий індустріальний парк на Полтавщині в Реєстрі індустріальних парків.

«Ми хочемо подякувати Вам за Вашу допомогу та плідну роботу за сприяння у вирішенні нашого питання. З Вашою допомогою та при Вашій безпосередній участі кримінальне провадження було закрито і арешт з майна підприємства було знято».

ТОВ «Українська сировина ЛТД»

«Висловлюємо подяку і глибоку вдячність команді Ради бізнес-омбудсмена. Ваш авторитет, злагоджена, якісна та своєчасна робота команди дозволили нам досягти позитивного результату. Завдяки вашому високому професіоналізму нам вдалося бути почутими з боку державного органу».

ТОВ «Геламко Україна»

7 Підтримка бізнесу у подоланні наслідків повномасштабного вторгнення рф в Україну

Зміцнення приватного сектору України сьогодні є ключовим фактором для успішного післявоєнного відновлення країни. Усвідомлюючи це, Рада бізнес-омбудсмена розширює свою діяльність, спрямовану на підтримку бізнесу у подоланні наслідків військової агресії рф та євроінтеграції України.

Якщо протягом 2022-2023 років ми були задіяні лише в деяких активностях з підготовки заходів та планів Уряду з відновлення, то вже в 2024 році необхідність системної роботи з підтримки приватного сектору стала очевидною. Для цього ми переглянули традиційні напрямки роботи і

запровадили напрям роботи Policy & Recovery та підкріпили її управлінською вертикаллю та відповідними фахівцями, що об'єднали експертів з економічної політики, юриспруденції та інженерних наук. Очолювана заступницею бізнес-омбудсмена Тетяною Короткою, команда допомагатиме бізнесу долати виклики війни, реалізовувати проекти відбудови, зокрема критичної інфраструктури, а також сприятиме формуванню справедливих і прозорих умов для участі компаній та залучення інвестицій у процеси відновлення.

Основні напрямки роботи:

Залучення приватного сектору у подолання негайних наслідків війни

Покращення умов для прозорого залучення приватного сектору

Підтримка приватного сектору при реалізації складних проєктів

Після узгодження всіх адміністративних процесів, оновлена команда змогла взятися до справи в вересні 2024 року. Рада бізнес-омбудсмена сфокусувалася на комунікаціях з широким колом стейкхолдерів, визначенні нагальних проблем приватного сектору у відновленні та налаштуванні операційних процесів розгляду кейсів бізнесу, пов'язаних з відновленням.

Контакти з ключовими державними стейкхолдерами

Фото з Головою Агентства відновлення Сергієм Сухомлином

Аби створити прогнозовані та зрозумілі правила для залучення приватного сектору у відбудову та об'єднати зусилля з ключовими державними органами, залученими у відновлення, ще з 2023 року Рада мала укладені Меморандуми про партнерство і співробітництво з Міністерством відновлення (з 2023 року) та Агентством відновлення (продовжено на початку 2025 року).

Протягом звітного року команда Policy & Recovery провела численні зустрічі з Міністерством відновлення та Агентством відновлення, підтримуючи контакт з актуальних питань бізнесу у відновленні та консультуючись під час проведення Радою робочих досліджень для уточнення сфер взаємодії з урядовими органами.

Прагнучи створити сприятливі умови для ведення бізнесу на шляху України до ЄС, РБО залучена до **переговорних (робочих) груп в рамках євроінтеграційного процесу**, зокрема з питань свободи підприємництва і надання послуг; з питань оподаткування; з питань підприємництва та промислової політики; з питань реформи державного управління.

Окрім бізнес-об'єднань, що традиційно є стейкхолдерами РБО, у 2024 році Рада розширила співпрацю з великими галузевими бізнес-асоціаціями, такими як Конфедерація будівельників України.

Представники Ради беруть участь як в засіданнях Ради директорів Конфедерації будівельників України (КБУ), робочих зустрічах, так і заходах, де обговорюються проблеми бізнесу у відбудові.

Регіональна та міжнародна співпраця

Конференція з питань відновлення України (URC)

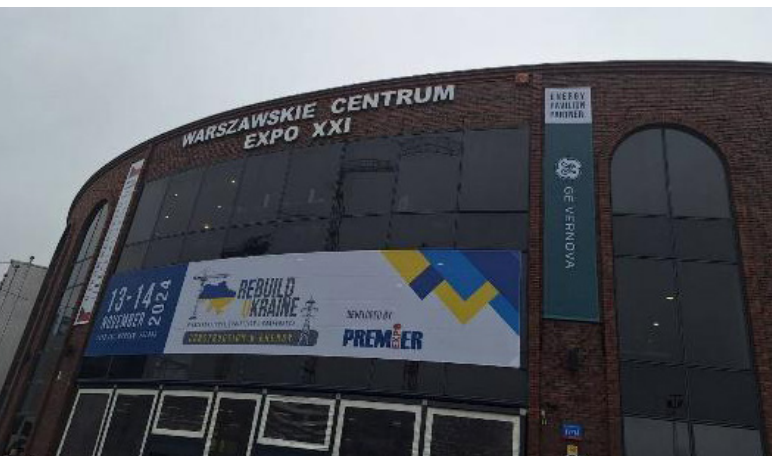
Бізнес-омбудсмен Роман Ващук та його заступниця Тетяна Коротка взяли участь у Конференції з питань відновлення (URC) 2024. Також вони долучилися до низки подій відкритого та закритого формату, що відбулися паралельно до основної частини конференції.

Рада бізнес-омбудсмена системно бере участь у процесах відновлення України із залученням приватного сектору та у стратегічних комунікаціях в рамках Ukraine Recovery Conference (URC) у 2022–2024 роках. Ми були залучені як до підготовки заходів, так і до міжнародних консультацій, що передували конференціям у Лугано, Лондоні та Берліні.

Під час конференції міжнародні партнери вкотре підтвердили одностайну підтримку України — як у протистоянні повномасштабній агресії з боку РФ, так і у прагненні бачити Україну повноцінним членом європейської спільноти. Україна підписала понад 100 угод про співпрацю з міжнародними партнерами, зокрема з фінансовими та енергетичними структурами.

URC — це чіткий сигнал про стійку та рішучу підтримку України з боку міжнародної спільноти, яка готова допомагати нашій державі у боротьбі за справедливе відновлення територіальної цілісності та мирне майбутнє.

Конференція Rebuild Ukraine

У жовтні 2024 року команда Policy & Recovery взяла участь у міжнародній виставці та конференції ReBuild Ukraine CONSTRUCTION & ENERGY у Варшаві, Польща.

В межах конференції команда Ради:

- презентувала діяльність Ради, зокрема напрям Policy & Recovery, що спрямований на усунення поточних перешкод в роботі, підтримку і залучення приватного сектору до подолання наслідків агресії, реалізацію проєктів відбудови та створення сприятливих умов для залучення інвестицій
- зустрілась з компаніями галузей металургії та металообробки, енергетики, будівництва та стійкого розвитку, фінансового сектору та консалтингу
- зустрілась з представниками інституцій розвитку федерального німецького округу Brandenburg та канадської провінції Saskatchewan.

Також Рада презентувала роботу команди відновлення під час візитів до Одеси та Львова.

Консолідація зусиль Ради бізнес-омбудсмена із стейхолдерами дозволить надати максимальну підтримку приватному сектору у повоєнній відбудові країни та сприятиме якнайшвидшому економічному відновленню.

Аналіз проблем приватного сектору у проєктах відновлення

Комплекс питань, що супроводжують локальний та міжнародний бізнес при поточних заходах з відновлення, і оцінка цих проблем в довгостроковій перспективі, був в фокусі команди РБО Policy & Recovery.

Перше системне дослідження було присвячено відновленню критичної інфраструктури (Звіт «Проблеми захисту та відновлення критичної інфраструктури із залученням приватного сектору»). Саме ця сфера набула особливих пошкоджень і переживала регулярні дроніві та балістичні атаки росії.

З початку повномасштабної агресії рф критична інфраструктура України зазнала значних руйнувань, завдавши збитків майже на 155 млрд доларів США. Атаки на енергетичний сектор загрожують економіці, національній безпеці та життєво важливим сферам – охороні здоров'я, виробництву, логістиці. Бізнес також зазнає серйозних викликів, оскільки без стабільної критичної інфраструктури (КІ) та зрозумілих правил гри неможливий розвиток та ефективна реалізація проєктів відновлення.

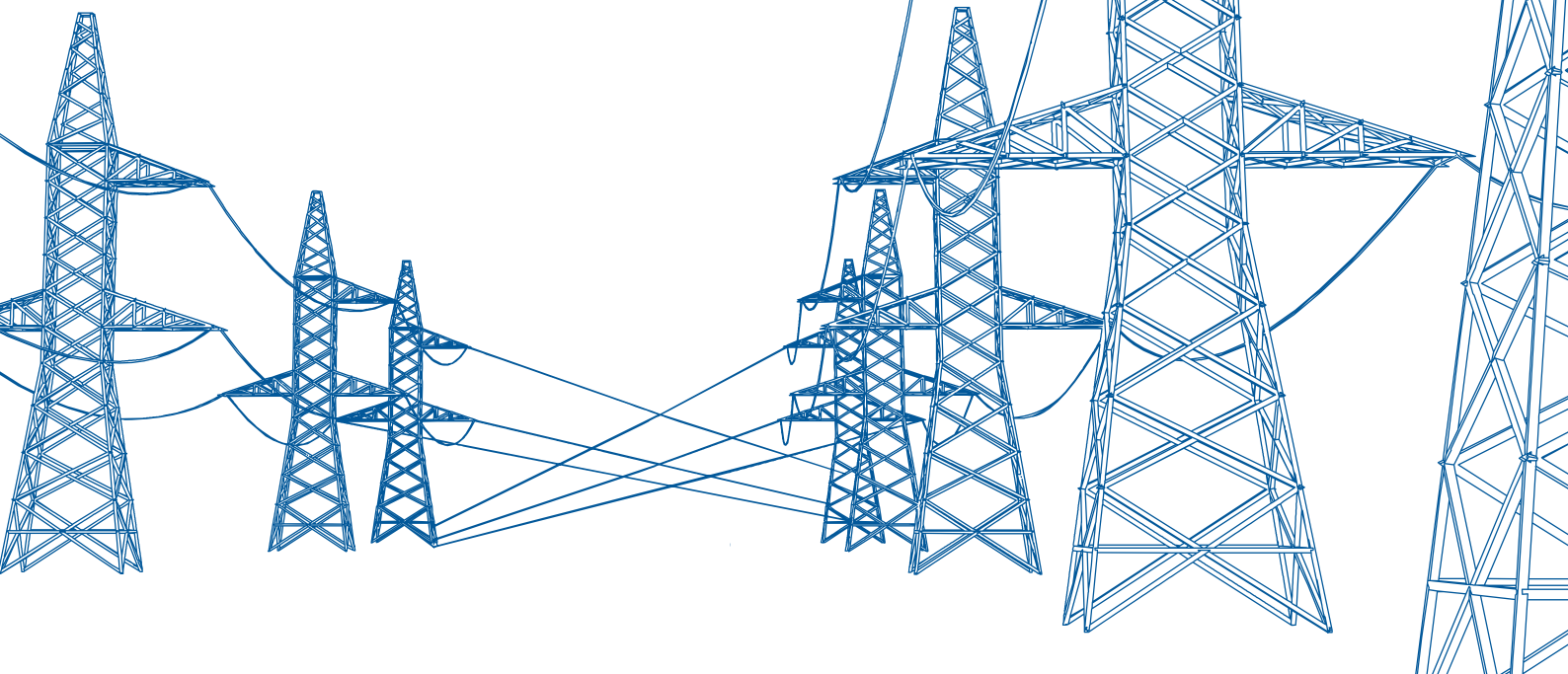
Дослідження Радою проблем захисту та відновлення критичної інфраструктури із залученням приватного сектору стало логічно важливим кроком для глибокого

аналізу викликів бізнесу у відновленні та вироблення рекомендацій щодо підвищення стійкості КІ. Команда Policy & Recovery окреслила правові та адміністративні бар'єри, що постали перед бізнесом у сфері відновлення, та сформуvala рекомендації для стейкхолдерів, щоб сприяти залученню приватного сектору до відбудови та модернізації критично важливої інфраструктури.

Детальніше про результати дослідження та надані рекомендації ми розповімо у наступному кварталному звіті. Крім того ми розповімо і про результати проведеного РБО опитування «Україна у війні: трансформація бізнес-середовища та перспективи інвестування».

[Читати звіт](#)

Огляд кейсів зі сфери відбудови

Український бізнес постійно долучається до відновлення (у самому широкому сенсі), активно беручи участь у реконструкції критичної інфраструктури, енергетичних об'єктів, транспортних мереж, стратегічних підприємств та інших важливих галузей. Водночас, не маючи достатніх правових рамок для ризикових і пришвидшених процесів, компанії мають труднощі з отриманням виплат за виконані роботи, взаємодією з державними органами, юридичною невизначеністю та адміністративними бар'єрами.

Команда Policy & Recovery почала напрацьовувати практику розгляду подібних скарг бізнесу, шукаючи тактичні та стратегічні рішення для зменшення системних перешкод. Це сприяє вдосконаленню регулювання, фінансових механізмів та умов залучення бізнесу до процесів відновлення.

Нижче Рада наводить декілька кейсів з поточної практики, що демонструють розповсюджені виклики для приватного сектору у сфері відновлення та заходи, яких вживає команда для їхнього вирішення.

Практичні кейси команди Policy & Recovery

Кейс 1: Заблокована оплата за виконані роботи після реорганізації замовника

На замовлення Укрінфрапроект Компанія розробила техніко-економічне обґрунтування та тендерну документацію для національної системи екстреного виклику. Після реорганізації державного замовника фінансові зобов'язання перед Компанією були передані державному правонаступнику. Оплату за послуги Компанії (понад 47 млн грн) схвалили у грудні 2021 року, але банк компанії-отримувача не зміг обробити платіж у гривнях, оскільки державні органи України здійснюють розрахунки виключно в національній валюті. Для вирішення цього питання Компанія відкрила рахунок у європейському банку, однак у лютому 2022 року виплату призупинили у зв'язку з повномасштабним вторгненням РФ та переглядом бюджетних зобов'язань. Незважаючи на численні звернення компанії, вирішити питання самостійно не вдалося.

Рада ретельно проаналізувала всі документи та підтвердила обґрунтованість скарги. Нині РБО взаємодіє з Агентством відновлення щодо можливих шляхів вирішення ситуації та проведення необхідних розрахунків.

Кейс 2: Несплачені 2 млрд грн за будівництво захисних споруд

Одна з найбільших будівельних компаній звернулася до Ради бізнес-омбудсмена одразу з трьома питаннями:

- 1) **Заборгованість держави у розмірі понад 2 млрд грн за виконані роботи.** Компанія здійснила укріплення та захист об'єктів критичної інфраструктури згідно з урядовою постановою, дія якої завершилася наприкінці 2024 року.
- 2) **Правова невизначеність щодо реалізації подібних проєктів у майбутньому.** Відсутність чіткого правового механізму загрожувала подальшій участі бізнесу у відновленні критичної інфраструктури.
- 3) **Застаріла методика визначення вартості будівництва.**

Рада детально вивчила скаргу, підтвердила системний характер проблем та розпочала офіційні процедури з відповідними державними органами. Для вирішення системного питання застарілої методики визначення вартості будівництва РБО не тільки публічно озвучила загальну проблематику, але і готує спільно з бізнес-об'єднаннями технічні рекомендації по приведенню відповідної нормативної бази до поточної ринкової ситуації.

Також Рада у своєму звіті щодо критичної інфраструктури звертала увагу на правову невизначеність у реалізації таких проєктів, оскільки відповідна постанова діяла лише до 31 грудня 2024 року. А 7 лютого 2025 року КМУ ухвалив Постанову № 142, що враховує цю рекомендацію Ради та врегульовує питання реалізації проєктів відновлення критичної інфраструктури. Це є одним з перших прикладів вирішення системної проблеми приватного сектору в процесі відновлення.

Кейс 3: Невизначеність у відновленні концесійної діяльності

Компанія отримала концесію на управління державним майном ще у 2020 році. Через війну концесійна діяльність була фактично припинена, а бізнес опинився у невизначеному становищі. Концесіонер звернувся до державних органів із пропозицією створити робочу групу, яка б координувала відновлення господарської діяльності та визначила механізми компенсації завданих збитків. Проте конкретного рішення досі не ухвалено.

Рада вивчила надані документи та провела комунікацію зі скаржником щодо подальших дій.

Кейс 4: Відмова у підписанні актів після націоналізації ТЕЦ

Будівельна компанія відновлювала теплоелектроцентраль, яка була майже повністю зруйнована внаслідок ракетного удару. Роботи проводилися в екстремальних умовах – компанія працювала без вихідних, закуповувала матеріали за власний кошт і продовжувала роботи, попри те, що двічі потрапляла під обстріли.

До вересня 2022 року компанія встигла підписати акти виконаних робіт на суму 4,2 млн грн із загального авансу у 16 млн грн. Однак після націоналізації ТЕЦ нове керівництво відмовилося підписувати акти ще на 11,8 млн грн.

Рада детально вивчила скаргу, направила звернення до Міністерства оборони щодо створення комісії для розгляду ситуації, а також з'ясувала через бізнес-асоціації та Агентство відновлення, що проблема має системний характер. На основі цього Рада розпочала підготовку рекомендацій як щодо кейсу цієї компанії, так і загалом щодо вдосконалення правових і адміністративних процесів залучення бізнесу до відновлення критичної інфраструктури. Підготовлені рекомендації були надіслані до Міністерства енергетики. Подальша комунікація триває для пошуку можливих механізмів вирішення ситуації.

Завдяки активній комунікації з державними органами та бізнесом, розробці рекомендацій та організації обговорень, РБО допомагає створювати ефективні механізми для реалізації проєктів відновлення. Команда продовжує моніторинг ситуації та працює над удосконаленням нормативного середовища, необхідного для подальшого розвитку інфраструктури та залучення приватного сектору.

РБО як платформа для діалогу між бізнесом та державою

Як незалежний та рівновіддалена від державних органів установа, Рада бізнес-омбудсмена сприяє налагодженню діалогу між бізнесом і державою. Ми допомагаємо підприємцям розв'язувати системні проблеми та пропонуємо майданчик для відкритого обговорення актуальних питань та спільного напрацювання ефективних рішень із державними органами.

8.1 Круглі столи з Офісом Генерального прокурора

В січні 2024 року за сприяння Ради бізнес-омбудсмена відбулася зустріч Офісу Генерального прокурора з провідними бізнес-асоціаціями для обговорення актуальних викликів у взаємодії бізнесу з правоохоронними органами, особливо в умовах воєнного стану.

Зустріч стала майданчиком для відкритого діалогу між правоохоронними органами та діловою спільнотою щодо дотримання законних прав підприємців під час слідчих дій. До обговорення долучилися представники Європейської Бізнес Асоціації, Американської торгівельної палати, Українського союзу промисловців та підприємців, Торгово-промислової палати України, Федерації роботодавців України, Спільки українських підприємців, Об'єднання резидентів Дія.City, UNIC, Асоціації платників податків України, Асоціації правників України, CEO Club Ukraine, Української Ради Бізнесу та народна депутатка Галина Янченко.

За підсумками зустрічі Рада бізнес-омбудсмена та Офіс Генпрокурора домовилися проводити такі зустрічі з бізнес-спільнотою щоквартально, аби запобігти випадкам неправомірного тиску на підприємців та шукати рішення для врегулювання нагальних питань у відносинах бізнесу з правоохоронцями.

Друга зустріч Офісу Генерального прокурора з бізнес-спільнотою за сприяння РБО відбулась у квітні 2024 року. Головною темою став тиск на підприємців та взаємодія з правоохоронними органами.

Бізнес-омбудсмен під час зустрічі представив Декларацію справедливого та розсудливого адміністрування, яка закладає основи партнерських відносин між державою та бізнесом. Одним із ключових принципів став підхід «спершу консультування», який передбачає запобігання помилкам замість каральних заходів. Генеральний прокурор підтримав цю ініціативу, наголосивши на важливості змін у правозастосуванні.

Під час зустрічі Генеральний прокурор також підписав оновлені Стандарти діяльності прокурорів у сфері захисту інвестицій, які відтепер є обов'язковими для прокурорів.

Документ враховує рекомендації Ради бізнес-омбудсмена, зокрема щодо захисту підприємців від безпідставних обшуків з боку правоохоронців.

Сторони також дійшли спільної позиції щодо необхідності прозорого відбору керівництва Державної податкової та митної служб, а також реформування Бюро економічної безпеки (БЕБ).

Рада підтримує формат регулярних зустрічей з Офісом Генпрокурора та діловою спільнотою та очікує їх відновлення з призначенням нового Генерального прокурора.

8.2 Круглий стіл з Miltech індустрією

Аби реагувати на проблеми різних бізнес-індустрій, зокрема оборонних компаній, які забезпечують стійкість на фронті і в тилу, Рада бізнес-омбудсмена провела бізнес-сніданок із провідними представниками Miltech-індустрії. Під час бізнес-сніданку обговорили головні виклики галузі: нестабільне бюджетування, бюрократичні бар'єри, складнощі з аудитом державних контрактів та застарілі виробничі стандарти, що гальмують розвиток конкурентоспроможних технологій. Особливу увагу приділили проблемам держзакупівель у сфері оборони, зокрема необхідності більшої прозорості та адаптації регуляторних процедур до сучасних реалій.

За підсумками зустрічі домовилися продовжити діалог щодо ефективного залучення підприємців до забезпечення оборонних спроможностей держави. Також після вивчення проблем представників Miltech Рада ініціювала розслідування за власною ініціативою щодо проблем у сфері оборонних закупівель. Його результати представлені у звіті на перший квартал 2025 року.

8.3 Круглий стіл «Верховенство права – захист бізнесу у податкових спорах»

Належне виконання судових рішень – основа верховенства права та довіри бізнесу до правової системи. Рада бізнес-омбудсмена провела круглий стіл, присвячений цій темі, зібравши представників Верховного Суду, Державної податкової служби, Офісу Генерального прокурора, бізнесу та юристів.

Бізнес-омбудсмен Роман Ващук наголосив, що РБО протягом 10 років підтримує підприємців у податкових спорах і сприяє налагодженню відносин між бізнесом та державою.

Суддя Верховного Суду Наталія Блажівська підкреслила, що справедливе адміністрування податків є ключовим для сталого розвитку держави. Представники судової влади обговорили важливість економічного аналізу господарських операцій та вплив банкрутства на податкові зобов'язання.

Команда РБО представила типові проблеми з виконанням судових рішень, наголосивши, що податкові органи повинні враховувати судову практику у своїй роботі. Представники ДПС зазначили, що працюють над удосконаленням взаємодії з бізнесом та моніторять актуальні судові рішення.

Начальник Департаменту кримінально-правової політики та захисту інвестицій Олексій Бонюк наголосив на необхідності ризик-орієнтованого підходу в податкових спорах, що перегукується з принципом «спершу консультування», який просуває РБО.

За підсумками заходу учасники домовилися продовжити діалог для напрацювання рішень, що сприятимуть захисту прав бізнесу.

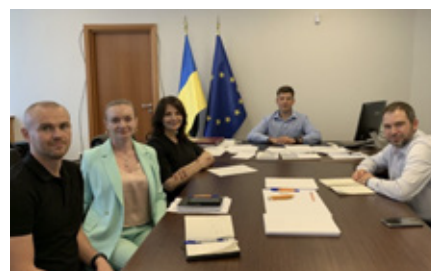
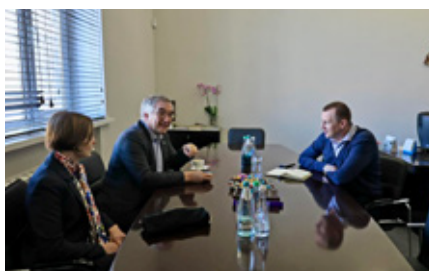
Співпраця зі стейкхолдерами

9.1 Діалог з державними органами

Рада бізнес-омбудсмена спрямовує свою роботу на налагодження діалогу бізнесу з державними органами.

Саме тому Рада підтримує постійні контакти з Офісом Президента, Урядом України та Верховною Радою України та державними органами, співпраця з якими дозволяє привертати увагу до нагальних питань підприємців та шукати шляхи для їх врегулювання.

- Офіс Президента України
- Кабінет Міністрів України
- Міністерство економіки України
- Комітет Верховної Ради з питань економічного розвитку (Верховна Рада)
- Державна податкова служба
- Офіс Генерального прокурора
- Державна митна служба
- Міністерство охорони здоров'я
- НАЗК
- АРМА
- Міністерство юстиції України
- Міністерство відновлення
- Державне бюро розслідувань (ДБР)
- Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП)
- Антимонопольний комітет України (АМКУ)
- Державний оператор тилу (ДОТ)
- Міністерство стратегічних галузей промисловості України
- Агенція оборонних закупівель
- Держпродспоживслужба
- Фонд державного майна

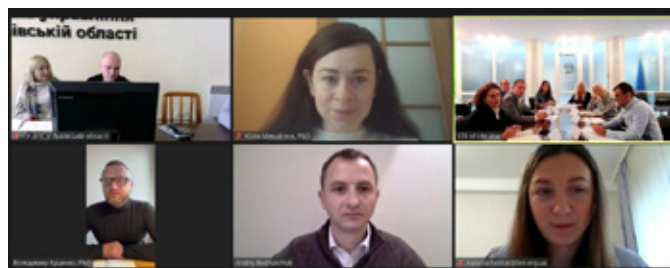
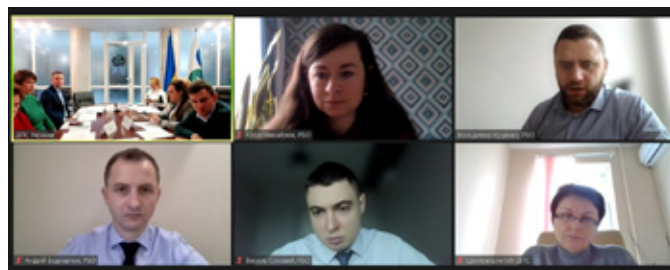
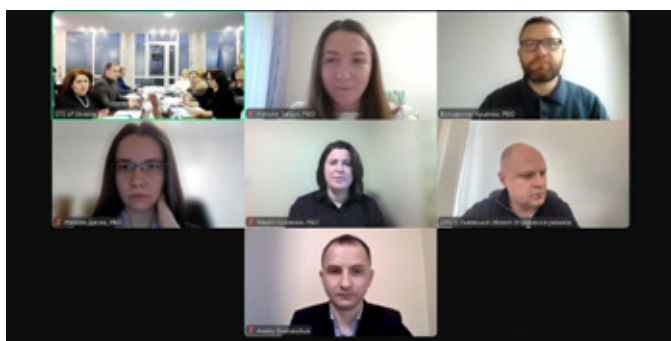

9.2 Експертні групи

Експертні групи функціонують у межах партнерства між Радою та державними органами, закріпленого Меморандумами про партнерство та співробітництво. Регулярні зустрічі експертних груп (ЕГ) сприяють ефективному вирішенню скарг, обміну досвідом, узгодженню стратегічних пріоритетів.

	Кількість зустрічей у 2024 р.	Кількість розглянутих кейсів у 2024 р.
Державна податкова служба України	12	556
ГУ ДПС у м. Києві	9	54
ГУ ДПС у Київській області	9	34
Офіс Генерального прокурора	5	59
Служба безпеки України	1	3
Державна митна служба	6	37

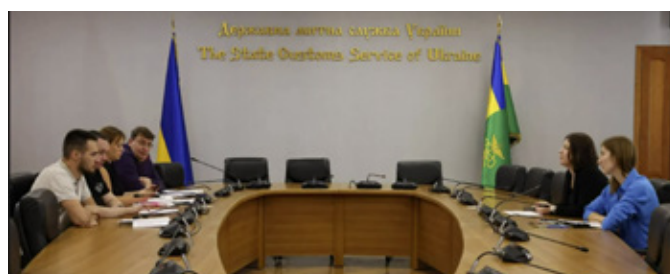
Засідання ЕГ з ДПС України

Засідання ЕГ з ОГП

Засідання ЕГ з ДМС

9.3 Регіональні візити

Рада бізнес-омбудсмена продовжує розширювати зв'язки з місцевими органами влади та підприємцями для ефективнішого вирішення проблем бізнесу на регіональному рівні. Протягом 2024 року команда РБО відвідала **6 регіонів**, щоб підтримати бізнес на місцях. Постійна комунікація з підприємцями дозволяє краще розуміти їхні проблеми і вчасно знаходити рішення.

Черкаси

9 липня 2024 року команда бізнес-омбудсмена відвідала Черкаси.

В рамках візиту відбулись зустрічі з керівництвом Черкаської обласної військової адміністрації – Ігорем Табурцем та Романом Карманніком. Обговорили бізнес-клімат та інвестиційні можливості регіону. Бізнес-омбудсмен також презентував Декларацію справедливого і розсудливого адміністрування.

Кейс спиртового заводу в Черкаській області

Команда відвідала спиртзавод у с. Великі Канівці, що виробляє спирт для фармацевтичної галузі. Підприємство потрапило до списку ризикових платників, отримавши податкові донарахування у 90 млн грн. Після обговорення на Експертних групах вдалося зняти статус ризикового з підприємства.

Зустріч з підприємцями Черкащини

Рада провела зустріч з місцевими підприємцями на платформі Департаменту регіонального розвитку Черкаської ОВА, презентувавши діяльність бізнес-омбудсмена та відповідаючи на питання.

Співпраця з прокуратурою

Обговорили співпрацю з Черкаською обласною прокуратурою щодо захисту прав бізнесу та посилення взаємодії для ефективного розв'язання проблем підприємців.

Одеса

29-30 серпня 2024 року бізнес-омбудсмен з командою відвідав Одесу.

Бізнес-омбудсмен зустрівся з Директором Департаменту економічного розвитку Одеської міської ради Андрієм Розовим та заступницею Іриною Швидкою. Зустріч була присвячена презентації Декларації справедливого і розсудливого адміністрування.

Регіональний форум «Бізнес під час війни»

Роман Вашук виступив на форумі «Бізнес під час війни», організованому Всеукраїнською професійною асоціацією підприємців. Він поділився ідеями з Декларації справедливого і розсудливого адміністрування та наголосив на безкоштовних послугах РБО для вирішення скарг бізнесу.

10 жовтня 2024 року команда Ради повторно здійснила візит до Одеси.

Львів

21-23 жовтня 2024 року ми відвідали Львів.

В межах візиту бізнес-омбудсмен та його заступниці за участі команди Policy & Recovery, зустрілись з представниками Львівської міської ради та Львівської обласної військової адміністрації. Обговорили співпрацю з львівською владою у вирішенні проблемних питань підприємців.

Окремо команда Ради зустрілась з підприємцями Західноукраїнського офісу Європейської Бізнес Асоціації, Співки українських підприємців та Данською бізнес-асоціацією.

Програма візиту на Львівщину також включала зустрічі з представниками:

- релокованих підприємств «Roomio» та «Пожмашина»
- компаній «Ензим» та «Кормотех»

Крім того, зустрілись з Lviv IT Cluster та підприємством, що працює в сфері Miltech.

Тернопіль

23-25 жовтня 2024 року ми відвідали Тернопіль.

В межах візиту до Тернополя бізнес-омбудсмен та його команда зустрілись з представниками Тернопільської міської ради та Тернопільської обласної військової адміністрації.

Бізнес-омбудсмен презентував діяльність Ради на заході в «Західноукраїнському промисловому ХАБі».

Важливою стала зустріч з генеральним директором одного з найбільших світових виробників світильників «Шредер», який є скаржником Ради. Підприємство відновило поставки товарів. Станом на квітень 2025 року справа закрита Радою успішно.

Чортків

25 жовтня 2024 року ми відвідали місто Чортків Тернопільської області.

У Чорткові зустрілись як з міською радою, так і представниками компаній з іноземними інвестиціями, які мають виробництва у місті – «СЕ Борднетце-Україна» та «Billerbeck».

Рівне

14-15 листопада 2024 року ми відвідали Рівне.

В межах візиту бізнес-омбудсмен та його команда зустрілись з представниками Рівненської міської ради та Рівненської обласної військової адміністрації, з якими обговорили умови ведення бізнесу та можливості для релокованих підприємств в регіоні.

Програма візиту також включала зустрічі та обговорення проблемних питань з керівництвом компаній «Вералія», «Кроноспан Рівне» та «Морган Феніче».

Ми зустрілись з підприємцями, які релокувались з Херсонщини у Рівне та відкрили власну книгарню.

Київ

Рада бізнес-омбудсмена розширює зв'язки з підприємствами столиці.

Бізнес-омбудсмен Роман Ващук і його заступниця Тетяна Коротка відвідали «Фарма Старт» – виробничі потужності міжнародної фармацевтичної компанії зі швейцарським корінням Asino, обговорили інвестиції та підтримку бізнесу, а також підтвердили готовність Ради бізнес-омбудсмена допомагати, у разі проблем у взаємодії з держорганами.

Візити в регіони дають змогу не лише нагадати підприємцям про підтримку бізнес-омбудсмена, але й зміцнити зв'язки для оперативного вирішення питань.

9.4 Співпраця з центрами підтримки підприємців Дія.Бізнес в регіонах

Співпраця Ради бізнес-омбудсмена з національним проектом Дія. Бізнес спрямована на підтримку підприємців та покращення умов для ведення бізнесу в Україні. Завдяки центрам Дія.Бізнес у різних регіонах, Рада безпосередньо взаємодіє з підприємцями та заохочує звертатися по допомогу у розв'язанні питань з органами державної влади.

Протягом 2024 року Рада провела кілька візитів до регіонів, зокрема в Одесу, Тернопіль та Рівне. Ці зустрічі з місцевими підприємцями бази регіональних центрів підтримки підприємців Дія.Бізнес стали важливим етапом у розумінні актуальних викликів та зміцненні зв'язків з бізнесом на місцях.

Дія Бізнес

9.5 Декларація справедливого та розсудливого адміністрування

У 2024 році Рада бізнес-омбудсмена представила світу Декларацію справедливого та розсудливого адміністрування. В основу розробленого Радою документу закладені правила, яких мають дотримуватися держава та місцеве самоврядування у відносинах з приватним сектором, забезпечуючи прозорість, чесність та розсудливість у процесах адміністрування та прийняття рішень.

Декларація ґрунтується на принципах належного урядування між державою та бізнесом, зокрема добросовісності, пропорційності та розсудливості, що відповідають стандартам ЄС.

Документ отримав позитивні відгуки від державних органів та стейкхолдерів. Програма ОЕСР SIGMA надала високу позитивну оцінку Декларації та підтвердила її відповідність кращим практикам у належному урядуванні.

Впровадження Декларації допоможе наблизити українське адміністрування до стандартів ЄС та сприятиме економічному відновленню країни.

У 2024 році Декларацію підписали Чортків і Тернопільська ОВА, ставши першими в Україні. Це пілотний проєкт, який Рада планує розширити на інші регіони. Підписання Декларації сигналізує про прагнення до покращення бізнес-клімату, підтримки інвестицій і розвитку економіки.

9.6 Міжнародне визнання української Ради бізнес-омбудсмена

Рада бізнес-омбудсмена в Україні встановлює нові стандарти співпраці між державою та бізнесом, сприяючи розвитку приватного сектора та усуваючи бар'єри для ведення підприємництва. Її діяльність є прикладом для країн Східної Європи та Азії у створенні прозорого та сприятливого бізнес-клімату.

У 2024 році Рада приєдналась до проведення та презентації дослідження ОЕСР щодо інституцій бізнес-омбудсмена в Східній Європі та Центральній Азії.

ОЕСР зосередилася у дослідженні на ключових елементах роботи інституцій бізнес-омбудсменів, включаючи їхню місію та повноваження, людські та фінансові ресурси, а також процеси розгляду індивідуальних скарг. Особливу увагу була приділена вирішенню системних проблем бізнесу.

Дослідження ОЕСР, відтак, згадує успішну модель української Ради бізнес-омбудсмена в антикорупційній інфраструктурі країн Східної Європи. Установа працює 10 років та несе реальні результати як у вирішенні індивідуальних питань бізнесу, так і системних проблем.

Восени 2024 року заступниця бізнес-омбудсмена Тетяна Коротка представила Раду бізнес-омбудсмена на Міжнародній конференції омбудсменів у Кассіно, Італія, що пройшов під патронатом омбудсмена Лаціо та Італії.

Модель роботи РБО була вперше представлена на глобальному рівні і викликала велику зацікавленість у колег і експертів з країн Європи, Америки, Африки та Океанії.

9.7 Зустріч з послами Європейського Союзу

За сприяння посла ЄС в Україні Катарини Матернової бізнес-омбудсмен України Роман Ващук та його заступниця Тетяна Коротка у лютому 2024 року зустрілись з послами Європейського Союзу. Вони презентували діяльність Ради бізнес-омбудсмена, яка захищає права бізнесу в Україні.

На зустрічі з послами країни ЄС, яка відбулася в Представництві ЄС в Україні, Роман Ващук окреслив ключові напрямки роботи установи, на прикладах розповів про проблеми, з якими стикаються підприємці, а також як Рада вирішує системні питання у тісному контакті з Урядом України та партнерами.

Роман Ващук подякував країнам ЄС, які безупинно підтримують Раду бізнес-омбудсмена та роблять дієвою модель безкоштовної правової допомоги як українському, так і іноземному бізнесу, що працює в ці турбулентні часи в Україні.

Протягом року бізнес-омбудсмен та його заступниця також підтримували робочі контакти з дипломатами іноземних країн, зокрема Австрії, Данії, Фінляндії, США та Канади, з якими обговорювали питання відновлення України.

9.8 Австралійські контакти

Бізнес-омбудсмен докладає зусиль, аби просувати місію Ради бізнес-омбудсмена у захисті бізнесу та залученні інвесторів не лише в Україні, а й за її межами.

У 2024 році Роман Ващук зробив презентацію в Австралійському інституті міжнародних відносин в м. Брисбен, де розповів про розвиток Української держави та спроможність її економіки долати воєнні виклики. Крім того, бізнес-омбудсмен України

взяв участь у заході Торговельної палати в Сідней - Business NSW & Business Sydney, присвятивши свій виступ оживленню та новаторству в українській економіці в умовах повномасштабного вторгнення рф.

Роман Ващук подякував австралійським партнерам України за підтримку та заохотив розширювати співпрацю між країнами як у форматі залучення економічних інвестицій, так і в підсиленні оборонних спроможностей України.

9.9 Запуск навчального курсу «Як взаємодіє держава: вивчай, комунікуй, змінюй»

У лютому 2024 року Офіс доброчесності НАЗК запустив онлайн-курс «Як взаємодіє держава: вивчай, комунікуй, змінюй», розроблений у партнерстві з Радою бізнес-омбудсмена, Інститутом Медіації Партнерства, Платформи соціальних змін та за підтримки Universal Studio.

Курс спрямований на державних службовців, керівників організацій публічної сфери та зацікавлених громадян та пропонує дізнатись про інструменти ефективної взаємодії між органами влади, суспільством та бізнесом.

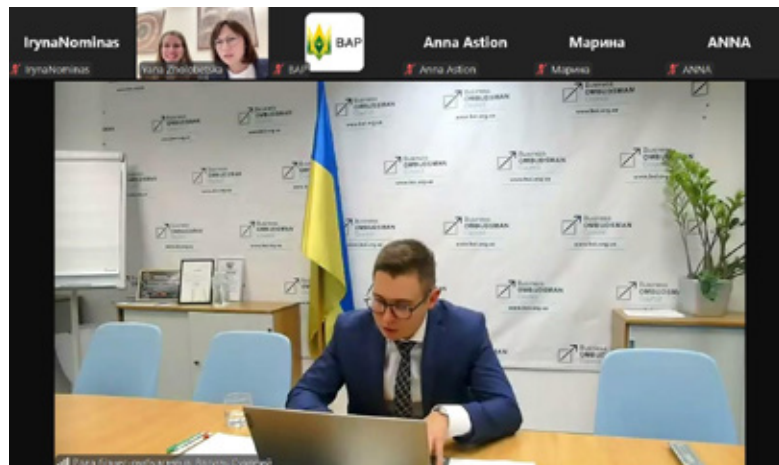

9.10 Вебінари для бізнесу та адвокатів

Старший інспектор Ради бізнес-омбудсмена Василь Суховий став спікером вебінару «Податкові перевірки. Пройти і (не)забути». Захід організувала юридична фірма Martyniv Law Firm спільно з Всеукраїнською Аграрною Радою за участі Ради бізнес-омбудсмена.

На заході приділили увагу основним напрямкам роботи Ради та механізму подання скарг.

Практичні поради для бізнесу щодо оскарження рішень після проведення податкових перевірок також стали важливою частиною виступу. Старший інспектор Ради детально розповів, як готувати документи для оскарження рішень податкових органів, на що звертати увагу під час перевірок, та як взаємодіяти з контролюючими органами.

9.11 Окремі важливі події

Протягом 2024 року спікери від Ради бізнес-омбудсмена брали участь у подіях як національного, так і міжнародного рівня, зокрема організованих міжнародними фінансовими установами, бізнес-асоціаціями, проектами міжнародно-технічної допомоги та українськими державними органами.

28.02.2024

Дискусія щодо відбудови України
Організатор
Network 20/20

07.03.2024

Форум з антикорупційного права
Організатор
Асоціація правників України

18.03.2024

Конференція «Стратегія відновлення та розвитку малого та середнього бізнесу на 2024-2027 - бачення бізнесу»
Організатор
Українська Рада Бізнесу

09.04.2024

Конференція
«Взаємодія бізнесу та
правоохоронних органів:
ключові необхідні зміни
до КПК для захисту
бізнесу»

Організатор

Торгово-промислова
палата України (ТПП)

11.04.2024

Ukrainian Recovery
Construction Forum
Ukraine

Організатор

Конфедерація
будівельників України та
Premier Expo

19.04.2024

Презентація політики
«Зроблено в Україні» для
бізнесу Кам'янецьчини

Організатор

Міністерство економіки

30.04-01.05.2024

Toronto Annual Meeting

Організатор

20-20 Investment
Association

31.05.2024

Дискусія на високому
рівні «Декларація
справедливого
та розсудливого
адміністрування – угода
між державою і бізнесом
для налагодження
ефективної й незалежної
співпраці»

Організатор

Всеукраїнська мережа
добročесності і
комплаєнсу (UNIC)

07.06.2024

Перший Інвестиційний
Форум

Організатор

Асоціація правників
України

28-29.06.2024

Mind Invest Summit 2024
(Lviv)

Організатор

Бізнес-портал Mind.ua

03.07.2024

KIEF Talks на тему
«Захист прав
українських підприємців
та інвесторів»

Організатор

Київський міжнародний
економічний форум та
American University Kyiv

17.07.2024

HR Wisdom Summit
«Держава як гарант
гідності людини у
відносинах з бізнесом»

Організатор

Ekonomika+

22.07.2024

Форсайт «Розвиток
інфраструктури
підтримки мікро, малого
та середнього бізнесу,
включаючи бізнес-
асоціації»

Організатор

Програма розвитку ООН
(ПРООН)

02.08.2024

Презентація дослідження
ОЕСР щодо інституцій
бізнес-омбудсмена
в Східній Європі та
Центральній Азії

Організатор

ОЕСР

30.08.2024

Регіональний форум
«Одеса МСБ 2024. Бізнес
під час війни»

Організатор

Об'єднання «Рада
Міст «Захисти ФОП»,
Всеукраїнська
Професійна Асоціація
Підприємців,
Національна бізнес-
коаліція, Українська Рада
Бізнесу

16.09.2024

Захід Міністерства
економіки України:
«Економічна політика.
Відновлення під час
війни»

Організатор

Міністерство економіки
України

16.09.2024

Дискусія «Україна
на шляху до ОЕСР та
приєднання до Конвенції
ОЕСР проти хабарництва:
реформа корпоративної
відповідальності»

Організатор

Організація економічного
співробітництва та
розвитку (ОЕСР)

18.09.2024

III Business & Legal
Infrastructure Forum

Організатор

Видання Юридична
практика

11.10.2024

Форум із захисту
бізнесу

Організатор

Асоціація Адвокатів
України

26.10.2024

Захід «Що далі у боротьбі
з корупцією? Діалог
щодо майбутнього
антикорупційного
порядку денного
України»

Організатор

Антикорупційна
ініціатива ЄС

30.10.2024

Форум
юрисконсультів

Організатор

Видання «Юридична
практика»

7.11.2024

Захід «Розкриття
потенціалу для ведення
бізнесу в Україні для
японського приватного
сектору: можливості та
виклики»

Організатор

Програма розвитку ООН
(ПРООН)

7.11.2024

Київський міжнародний
економічний форум

Організатор

Київський міжнародний
економічний форум
(KIEF)

14-15.11.2024

Конференція з
відновлення України
2024

Організатор

Premier Expo

21.11.2024

Конференція «Матриця
реформ: Посилення
економічного зростання
для вступу до ЄС»

Організатор

Уряд України

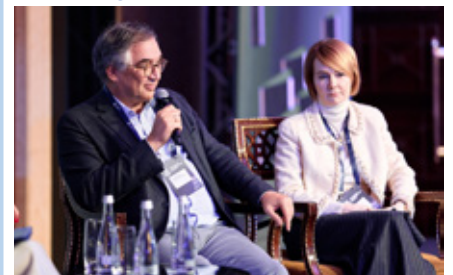
21.11.2024

Конференція «Гідність.
Безпека. Якість. Зустріч
на фронті»

Організатор

Інститут Фронтиру

21.11.2024

Ukrainian Outsourcing
Summit

Організатор

Lviv IT Cluster

25.11.2024

Данський форум
бізнесу

Організатор

Данська Бізнес Асоціація

3.12.2024

Конференція з
відновлення України
2024

Організатор

Канадсько-українська
торгова палата (CUCC)

10.12.2024

Церемонія нагородження
Премія СУП 2024

Організатор

Спілка Українських
підприємців (СУП)

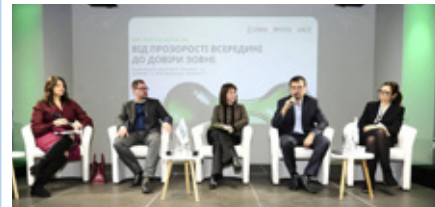
16.12.2024

KIEF TALKS «2024: Рік
випробувань. Чи стане
2025 роком відновлення»

Організатор

Київський міжнародний
економічний форум
(KIEF)

17.12.2024

UNIC: панельна дискусія
«Паритетні відносини
бізнесу і влади:
довіра на шляху до
економічної безпеки та
євроінтеграції»

Організатор

Всеукраїнська мережа
добročесності і
комплаєнсу (UNIC)

Зв'язки з громадськістю

Співпраця з медіа

Бізнес-омбудсмен та його команда відкрито співпрацюють з медіа, дають інтерв'ю, коментарі та пишуть публікації, аби привернути увагу громадськості до діяльності Ради бізнес-омбудсмена та проблем підприємців, що вона допомагає вирішувати. РБО ділиться власним поглядом на ситуацію, дає оцінку бізнес-клімату та поточним подіям з економічного життя країни.

Українські медіа

Телебачення та радіо

Подкасти

--	--	--	--	--	--

Прес-брифінги

19.01.2024

презентація результатів РБО у 2023 році

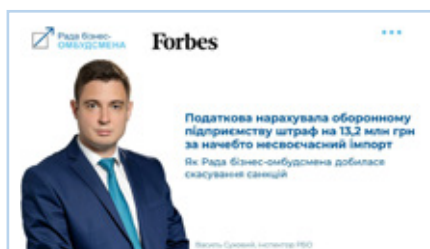
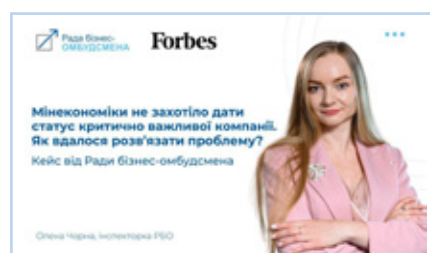
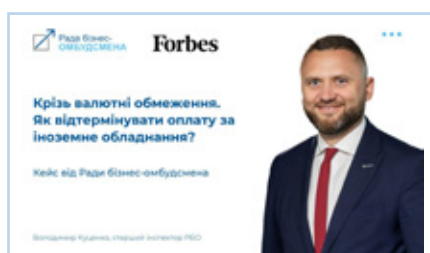
16.04.2024

презентація результатів власного розслідування щодо податкових перевірок

Співпраця з Forbes Україна

Протягом 2024 року Рада бізнес-омбудсмена активно співпрацювала з Forbes Україна, висвітлюючи успішні кейси та актуальні питання ведення бізнесу в країні.

Співпраця охопила також участь у події Forbes Business Breakfast. 27 червня 2024 року Роман Ващук взяв участь у спеціальній панелі Форуму підприємців Forbes під назвою «Підприємці і культура: історія складних стосунків» разом з історикинею, дослідницею історії українського підприємництва Тетяною Водотикою. Подія привернула увагу широкої аудиторії, зібравши понад 55 тисяч переглядів.

Співпраця з Business Ukraine

У 2024 році у новорічному випуску журналу Business Ukraine magazine окрема сторінка була присвячена Раді бізнес-омбудсмена та її послугам для бізнесу.

Проект документу

Декларація справедливого та розсудливого адміністрування

Преамбула

Тисячі скарг підприємців, які розглянуті Радою бізнес-омбудсмена щодо недобросовісної поведінки органів публічної адміністрації, безспірно підтверджують той факт, що навіть досконале з технічної точки зору законодавство не гарантує дотримання на практиці прав та законних інтересів бізнесу.

Ми переконані, що саме якість щоденної практики застосування законодавства в дусі справедливості та розсудливості виступає головним дороговказом для дотримання принципу верховенства права як фундаменту правової держави.

Критична оцінка та перегляд існуючих підходів правозастосування є не менш важливою, ніж модернізація законодавства, оскільки саме правозастосування закладатиме підвалини для майбутнього суспільного договору між державою та бізнесом, який має складати основу для відбудови України.

В основі такого договору, як підґрунтя для прозорих відносин між державою та підприємцями, повинні бути добросовісність, пропорційність, розсудливість, а також решта загальних принципів права Європейського Союзу.

Так склалось, що у випадках, коли в процесі правозастосування законодавство допускає можливість обрати між декількома законними

варіантами, прийняття рішення досить часто скеровується не зазначеними вище принципами, а опиняється під впливом лише необхідності виконання планових показників або страху опинитись в полі зору правоохоронних органів.

Дотримання у правозастосуванні органами публічної адміністрації наведених у цій Декларації принципів допоможе не тільки протистояти негативним практикам, про які було зазначено вище, але і сприятиме передбачуваності процесу прийняття управлінських рішень, а як наслідок покращить сприйняття таких рішень бізнесом та суспільством.

Ця Декларація ніяким чином не підміняє собою положень чинного законодавства, а прагне підкреслити необхідність врахування в правозастосовній діяльності фундаментальних принципів права Європейського Союзу таких як, обґрунтованість, пропорційність, розсудливість, безсторонність і так далі.

Ми переконані, що застосування наведених в цій Декларації принципів, не повинно бути виключною прерогативою судів, адже вони мають застосовуватися, перш за все, представниками публічної адміністрації аби усіяло сприяти бізнесу та зменшувати кількість судових спорів.

Принципи

Обґрунтованість

Обґрунтованість прийнятого рішення має бути невід'ємною частиною справедливого та розсудливого правозастосування. Органи публічної адміністрації повинні завжди наводити переконливі аргументи в процесі прийняття рішень, а також вказувати причини відхилення контраргументів, які наводить бізнес.

Прийняте рішення не буде вважатись обґрунтованим, якщо його зміст обмежується лише цитуванням законодавства і не містить оцінки обставин, аргументів та мотивів,

що були покладені в його основу адміністративним органом.

Справедливе правозастосування базується на поміркованості у прийнятті рішень. Органи виконавчої влади повинні враховувати всі обставини справи перед прийняттям будь-якого остаточного рішення та дій, оцінювати та порівнювати між собою можливі позитивні та негативні наслідки, цим самим забезпечуючи дотримання розумного балансу між інтересами бізнесу, держави та суспільства.

Пропорційність

Рішення та дії органів публічної адміністрації, повинні бути співмірними до ситуації чи порушення, якщо таке допущено бізнесом. Зокрема, варто брати до уваги те чи призвело вчинене бізнесом порушення законодавства до будь-яких реальних втрат для державного чи місцевого бюджету або будь-якої іншої шкоди.

Органи публічної адміністрації мають уникати застосування до бізнесу

заходів відповідальності, якщо допущене порушення має технічний характер і в силу своєї малозначності не спричинило шкоду бюджету чи іншим охоронюваним законом інтересам.

У випадку, коли орган публічної адміністрації обирає з кількох заходів впливу на бізнес перевага має бути надана найменш обтяжливому.

Зрозумілість

Будь-яке рішення органів публічної адміністрації має бути викладене таким чином, аби пересічна особа, ознайомившись з ним, могла щонайменше зрозуміти всі обставини справи; висновки, до яких дійшов компетентний орган

публічної адміністрації; зміст норм законодавства, які були застосовані; підстави застосування саме цих норм; підстави відхилення або врахування контраргументів особи, стосовно якої прийнято правозастосовче рішення тощо.

Безсторонність

У своїй щоденній діяльності органи публічної адміністрації мають керуватись принципами неупередженості та об'єктивності. Це означає, що органи публічної адміністрації зобов'язані діяти без будь-яких особистих уподобань чи бажання лише виконати планові показники; без зовнішнього впливу чи

незаконного примусу керівництва або вказівок від правоохоронних органів.

Органи публічної адміністрації мають ретельно встановлювати та розглядати всі відповідні фактичні та юридичні елементи справи, беручи до уваги не лише інтереси адміністрації, але й інтереси залучених у справу сторін, проявляючи цим належну обачність.

Прозорість та участь бізнесу у прийнятті рішення

Представникам бізнесу має бути забезпечена дійсна можливість участі в процесі напрацювання органами державної адміністрації важливих для них рішень з можливістю надавати власну аргументацію, яка у випадках, де це доречно, має бути розглянута та врахована.

Органи публічної адміністрації мають сприяти в отриманні бізнесом доступу до рішень та матеріалів, на підставі яких вони були прийняті, якщо такі рішення стосуються інтересів бізнесу.

Своєчасність

Справедливе правозастосування передбачає своєчасне прийняття рішень без невиправданого зволікання. Іншими словами, суть цього принципу полягає в тому,

що «повільна адміністрація – це погана адміністрація». Зволікання з прийняттям остаточного рішення порушує принцип юридичної визначеності.

Ефективність

Ефективне правозастосування має забезпечувати ощадливе використання ресурсів та досягнення найкращих результатів, які могли б бути захищені

органом виконавчої влади у разі оскарження його рішення у судовому порядку, враховуючи сформовані підходи у судовому правозастосуванні.

Юридична визначеність

Діяти всупереч сформованій практики національних судів, зокрема Верховного Суду – це пряме нехтування зазначеними у цій Декларації принципами, що ведуть до приречення як держави, так і бізнесу, на довготривалу адміністративну та судову тяганину.

Органи публічної адміністрації мають докладати зусиль, аби зробити

правозастосування передбачуваним для бізнесу.

Органи публічної адміністрації в процесі прийняття рішень мають зважати на можливі очікування бізнесу та усталену практику правовідносин в тій чи іншій сфері особливо, коли мова йде про можливий ретроспективний вплив на права чи обов'язки.

Презумпція правомірності дій та вимог особи

Держава має забезпечувати захист прав бізнесу у відносинах з органами публічної адміністрації, оскільки від самого початку у відносинах з державою бізнес є слабкою та більш вразливою стороною.

Дії, рішення та вимоги бізнесу мають вважатись правомірними, допоки не буде доведено інше відповідним чином під час діяльності органів публічної адміністрації.

Офіційність та якість даних

Органи публічної адміністрації мають докладала максимум зусиль для встановлення обставин, що мають значення для вирішення справи, і за необхідності збирати для цього документи та інші докази з власної ініціативи та власними силами.

Інформація, яка використовується у правозастосуванні органами публічної адміністрації, має бути точна, актуальна та такою, що отримана в законний спосіб.

Дієве адміністративне оскарження

Органи публічної адміністрації повинні докладати дієвих зусиль для контролю якості правозастосування їх територіальними структурними

підрозділами та всіляко сприяти бізнесу в процесі адміністративного оскарження.

Практичне застосування принципів

Досить часто практичне застосування наведених вище принципів в конкретних випадках може виявитись непростим завданням, враховуючи складність та багатоманітність правовідносин, які можуть виникати між бізнесом та органами публічної адміністрації.

Досягти дотримання проголошених в цій Декларації принципів можна, перевіривши та оцінивши відповідне рішення органу публічної адміністрації перед його прийняттям через призму відповідей на зазначені нижче питання.

В основу наведеного нижче переліку покладено універсальні питання, які використовуються органами публічної адміністрації в країнах загального права відповідно до настанов щодо прийняття управлінських рішень під назвою «Суддя за твоїми плечима» (англ. Judge over your shoulder).

Негативний характер відповідей на зазначені питання чи відсутність таких відповідей свідчатимуть про те, що рішення органу публічної адміністрації суперечить проголошеним в цій Декларації принципам та порушує права чи законні інтереси бізнесу, а відтак доцільність прийняття такого рішення має бути ретельним чином переглянута.

Питання, на які варто відповісти під час прийняття рішення

- 1 Звідки беруться мої повноваження ухвалювати відповідне рішення і які їх правові межі?
- 2 Для яких цілей я можу використати ці повноваження?
- 3 Які фактори мені слід враховувати під час прийняття рішення?
- 4 Чи існує певна усталена адміністративна практика, як в межах відповідного органу так і поза ним, щодо здійснення таких повноважень?
- 5 Чи є у когось законні очікування стосовно того, як мають бути реалізовані повноваження?
- 6 Чи можу я прийняти це рішення або це має робити хтось інший?
- 7 Чи буде моє рішення відповідати законодавству про права людини?
- 8 Чи відповідає моє рішення принципам адміністративної процедури?
- 9 Чи не буде моє рішення порушувати закріплені у законодавстві принципи чи суперечити меті відповідного законодавства?
- 10 Чи є прямі або непрямі фінансові наслідки від рішення пропорційними вчиненому порушенню? Якщо ні, то чим обумовлена необхідність прийняття такого рішення?
- 11 Чи повинні повноваження бути здійснені у певний спосіб, наприклад, чи накладає законодавство процедурні умови або вимоги щодо їх реалізації?
- 12 Чи достатньо я проконсультувався з юридичними радниками чи іншими експертами, якщо в цьому є потреба для конкретного випадку?
- 13 Чи буду я діяти справедливо по відношенню до осіб, чиїх прав та інтересів стосується справа?
- 14 Чи можу я бути або виглядати упередженим?
- 15 Чи взяв я до уваги необхідні міркування і чи є моє рішення обґрунтованим?
- 16 Чи повинно рішення бути і чи є воно пропорційним?
- 17 Які можуть бути наслідки втручання суду в обраний мною підхід до правозастосування?
- 18 Чи врахував я висновки Верховного Суду, які є обов'язковими під час застосування даної норми права, або переважаючи практику національних судів у разі їх відсутності?

Рада бізнес-
омбудсмена

Усуваємо перешкоди для ведення бізнесу в Україні

www.boi.org.ua